

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Participace občanů na veřejném životě vybrané obce
(město Žebrák, okres Beroun)**

Adéla Kuníková

© 2019 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Adéla Kuníková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Participace občanů na veřejném životě vybrané obce (město Žebrák, okres Beroun)

Název anglicky

Citizens' Participation in Public Life of a Municipality (Žebrák, Beroun District)

Cíle práce

Cílem práce je objasnit fungování veřejné správy ve vybraném městě z hlediska zapojení občanů, tj. ukázat, do jaké míry a jakými aktivitami se občané podílejí na formování lokální veřejné politiky, rozvoji obce a veřejného života. Dílčími cíli bude charakteristika socioekonomických faktorů ovlivňujících rozvojový potenciál obce, identifikace aktérů lokálního politického procesu a veřejného života, analýza forem politické participace a dalších veřejných aktivit občanů.

Metodika

Práce bude mít charakter případové studie. Jejím východiskem bude analýza výsledků obecních voleb v roce 2018, jejich komparace s předchozími volbami a studium dokumentů orgánů místní samosprávy, politických stran, občanských sdružení a dalších subjektů lokálního veřejného života. Politická participace občanů bude zkoumána prostřednictvím komparace volebních dat, přičemž kromě vývoje volební účasti a volebního chování občanů se pozornost soustředí zejména na formování kandidátních listin. Další informace budou získány prostřednictvím rozhovorů s představiteli územní samosprávy a dalšími aktéry lokálního veřejného života.

Doporučený rozsah práce

35 – 45 stran

Klíčová slova

Obecní zřízení, politické stranictví, nezávislí kandidáti, formování kandidátních listin, volební účast, spolky, veřejný život.

Doporučené zdroje informací

- BALDERSHEIM H., ILLNER M., OFFERDAL A., ROSE L., SWIANIEWICZ P. Local Democracy and the Processes of Transformation in East-Central Europe. Oxford: Westview Press., 1996. ISBN 0813389682
- BALÍK, S. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 9788024729084.
- BEKKERS V., DIJKSTRA G., FENGER M., EDWARDS A. Governance and the democratic deficit: assessing the democratic legitimacy of governance practices. Aldershot, England: Ashgate Pub., 2007. ISBN 0754649830.
- BERNARD J., KOSTELECKÝ T., ILLNER M., VOBECKÁ J. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011. ISBN 9788074190698.
- ČMEJREK J., BUBENÍČEK V., ČOPÍK J. Demokracie v lokálním politickém prostoru: specifika politického života v obcích ČR. Praha: Grada, 2010. ISBN 9788024730615
- NOVÁK M., BROKL L. Úvod do studia politiky. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011. ISBN 9788074190520.
- RYŠAVÝ D., ŠARADÍN P. Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2012. ISBN 9788074190421.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. PhDr. Jaroslav Čmejrek, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 12. 3. 2018

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 13. 3. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 25. 11. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Participace občanů na veřejném životě vybrané obce (město Žebrák, okres Beroun)" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26.11.2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. PhDr. Jaroslavu Čmejrkovi, CSc. za vedení, cenné odborné rady a trpělivost při vzniku této bakalářské práce. Dále děkuji všem respondentům průzkumů a dotazníků za jejich čas, názory a vstřícný přístup.

Participace občanů na veřejném životě vybrané obce (město Žebrák, okres Beroun)

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá participací občanů na veřejném životě v obci Žebrák. Práce se skládá ze dvou částí, z teoretické a praktické. Teoretická část obsahuje pojmy, které jsou nezbytné pro pochopení fungování veřejné správy na úrovni malých obcí, objasňuje se zde obecní zřízení a jeho části. Jsou zde definovány obecní volby a druhy koalic. V teoretické části jsou dále rozebrány druhy participace občanů a štěpení obyvatel uvnitř komunit. V praktické části je uvedena charakteristika obce Žebrák. Stěžejní částí praktické části je zkoumání participace občanů obce Žebrák na veřejném životě. Participace je rozdělena na volební účast, účast na zasedání zastupitelstva a spolkovou činnost. V praktické části je také vyhodnocen vznik koalic v místních volbách. Participace občanů na veřejném životě je zkoumána studiem dokumentů a analýzou statistických dat, zejména dat volebního serveru ČSÚ. Byly uskutečněny i rozhovory se zastupiteli obce. Práce analyzuje volební účast obyvatel obce Žebrák za několik posledních volebních období. Pozornost je také věnována průběhu ustanovujícího zasedání zastupitelstva po posledních volbách. V neposlední řadě se praktická část snaží zjistit, proč obyvatelé obce Žebrák vysoce participují na volební účasti, ale zasedání zastupitelstva se zúčastňují v malé míře. V kapitole štěpení obyvatel je popsána i modelová situace, kdy se obyvatelé obce Žebrák dělili na různé skupiny podle názoru na v té době se vyskytující problém.

Klíčová slova: obecní zřízení, politické stranictví, nezávislí kandidáti, formování kandidátních listin, volební účast, spolky, veřejný život, Žebrák

Citizens' Participation in the Public Life of a Municipality (Žebrák, Beroun District)

Abstract

This Bachelor's thesis deals with the participation of citizens in public life in the town of Žebrák. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part contains terms that are necessary for understanding the functioning of public administration at the level of small municipalities by explaining the municipal system and its parts. There are defined municipal elections and types of coalitions. The theoretical part also describes the types of citizen participation and the cleavage of inhabitants within communities. In the practical part there is a description of the town of Žebrák. The fundamental part of the practical section is the research of the participation of citizens in Žebrák within the public life. Participation is divided into voter turnout, participation in council meetings and association activities. The practical part also evaluates the formation of coalitions in terms of local elections. Citizens' participation in public life is examined by studying documents and analyzing statistical data, especially on the Czech data election server CZSO.cz. Interviews with local representatives were also conducted and included in the practical part. The thesis analyzes the turnout of the inhabitants in the town of Žebrák in the last few election periods. Attention is also paid to the course of the constituent council meeting after the last elections. Last but not least, the practical part tries to find out why the inhabitants of Žebrák highly participate in the electoral turnout, but the council meetings are attended to a small extent. In the chapter concerning population cleavage there are also model situations described, where the inhabitants of Žebrák are divided into different groups according to their opinions on some particular and that time current issues.

Keywords: municipality, political party, independent candidates, formation of lists, election turnout, guilds, public life

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
3 Teoretická východiska	14
3.1 Obecní zřízení	14
3.1.1 Zastupitelstvo.....	15
3.1.2 Rada	16
3.1.3 Starosta.....	17
3.1.4 Výbory a komise	17
3.2 Obecní volby a politické koalice.....	18
3.2.1 Komunální volby	18
3.2.2 Koalice	19
3.3 Politická participace občanů	24
3.3.1 Volební participace	25
3.3.2 Participace občanů na veřejném zasedání zastupitelstva	27
3.3.3 Nепolitická forma participace.....	28
3.4 Štěpení uvnitř komunit.....	28
3.5 Politické strany a nezávislí kandidáti	29
4 Vlastní práce	32
4.1 Charakteristika obce.....	32
4.1.1.1 Demografická charakteristika obce	34
4.1.1.2 Věková struktura	34
4.2 Participace občanů	35
4.2.1 Volební účast v komunálních volbách.....	35
4.2.1.1 Volební účast v porovnání s ostatními druhy voleb	36
4.2.1.2 Zastoupení volebních stran v komunálních volbách v obci Žebrák ..	38
4.2.1.3 Srovnání aktivního a pasivního volebního práva	40
4.2.1.4 Komunální volby v roce 2018	41
4.2.2 Účast na zasedání zastupitelstva	42
4.2.2.1 Ustanovující zasedání zastupitelstva po volbách 2018	44
4.2.3 Nепolitická forma participace.....	46
4.2.3.1 Sbor Dobrovolných hasičů	46
4.2.3.2 Štřela Žebrák	47
4.2.3.3 Žebrácký spolek mopedistů.....	48
4.2.3.4 Dětské centrum srdíčko	48

4.2.3.5	Tělocvičná jednota Sokol	49
4.2.3.6	Divadelní spolek Karla Jaromíra Erbena	49
4.3	Štěpení uvnitř komunit	50
4.4	Koalice.....	53
5	Závěr.....	56
6	Seznam použitých zdrojů.....	58

Seznam obrázků

Obrázek 1: Erb města Žebrák.....	32
Obrázek 2: Mapa SO ORP Hořovice	33

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel: 1971–2019.....	34
Tabulka 2: Věková struktura obyvatelstva obce Žebrák.....	34
Tabulka 3: Volební účast v porovnání s ostatními druhy voleb	36
Tabulka 4: Volby do zastupitelstva obce Žebrák mezi lety 1998-2018.....	38
Tabulka 5: Porovnání pasivního a aktivního volebního práva v Žebráku	40
Tabulka 6: Zvolení zastupitelé v komunálních volbách 2018	41
Tabulka 7: Složení rady v období 2006–2018	53

Seznam grafů

Graf 1: Volební účast v komunálních volbách v obci Žebrák v porovnání s celostátním průměrem v letech 1998–2018.....	35
Graf 2: Důvody proč se občané nezúčastňují veřejného zasedání zastupitelstva	43

Seznam použitých zkratk

SNK	Sdružení nezávislých kandidátů
ODS	Občanská demokratická strana
KDU	ČSL – Česká křesťansko-demokratická politická strana
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
NK	nezávislý kandidát
SNK – L.S.	Sdružení nezávislých kandidátů – Levicová sympatie
SZ	Strana zelených
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
NEZ-PR.VOLBA PRO Ž.	Nezávislá pravicová volba pro Žebrák
SNK – m. s.	Sdružení nezávislých kandidátů – místí sdružení
DPS	Dům s pečovatelskou službou

1 Úvod

Obyvatelé České republiky v poslední době málo participují na politickém životě. Politická angažovanost klesá na celostátní, a dokonce i na lokální úrovni, kde k sobě mají občané nejbližší. Přitom právě v obci by zájem občanů měl být teoreticky vysoký, protože zde občané žijí, potkávají se a tráví volný čas. Všeobecný odstup občanů od politiky se objevuje i na komunální úrovni. Občané znovu získali možnost skutečné politické participace teprve nedávno, v 90. letech dvacátého století. Česká republika se v této době začlenila do evropských struktur a stala se nezávislou součástí světového dění. Po vstupu do Evropské unie se objevují nové možnosti financování rozvoje i menších obcí. Byly tak položeny základy pro zlepšení komunikace mezi občany a místní samosprávou, která dříve nebyla na dobré úrovni.

Bakalářská práce, která má název „Participace občanů na veřejném životě vybrané obce“, má formu případové studie v obci Žebrák. Hlavním cílem bakalářské práce, jak její název napovídá, je zkoumání podílu participace občanů na politickém a kulturním životě v obci Žebrák a jeho vývoji v čase. Pro občany možnost participace znamená, že mohou přispívat do dialogu mezi samosprávou a obyvateli a ovlivňovat tak vývoj obce směrem, kterým si přejí.

V bakalářské práci je kladen důraz na analýzu voleb do zastupitelstva, zejména statistických dat ze severu ČSÚ. Tyto volby určují podstatnou měrou budoucnost obce. Průvodním jevem voleb jsou i koalice, kterými se práce také zabývá.

Závěry vyvozené v bakalářské práci mohou být následně použity pro zlepšení fungování obce. Bakalářská práce může být jedním z nástrojů, který pomůže dosáhnout vyšší participace občanů v obci Žebrák a tím i zlepšení kvality života občanů v obci Žebrák.

2 Cíl práce a metodika

Cílem této bakalářské práce je analyzovat, jakým způsobem a v jakém rozsahu se občané angažují na veřejném životě, na rozvoji obce a na formování lokální politiky. Práce chce objasnit fungování veřejné správy ve vybraném městě z hlediska politické participace. Dalším cílem je zkoumání společenských a hospodářských faktorů, které ovlivňují vývoj obce. V neposlední řadě je zde zpracována charakteristika politického života v obci včetně hlavních osobností místního politického dění. Nezbytným cílem je analýza příčin, proč občané participují na politickém životě v obci, nebo proč se ho neúčastní.

Východiskem případové studie je komparace výsledků obecních voleb v roce 2018 s předchozími volbami. K získání potřebných dat byla zapotřebí práce s dokumenty orgánů místní samosprávy, politických stran, občanských sdružení, včetně webových stránek obce a Českého statistického úřadu. Participování občanů lze s úspěchem zkoumat prostřednictvím volební účasti ve volbách. Další data potřebná k bakalářské práci jsou získána z průzkumu neúčasti občanů na zasedání zastupitelstva a z rozhovorů s obyvateli obce Žebrák. Všechny tyto zdroje pomohly k pochopení důvodů, proč se občané zúčastňují nebo nezúčastňují lokálního politického života.

3 Teoretická východiska

3.1 Obecní zřízení

Dle § 1 zákona o obcích č. 128/2000 Sb. je stanoveno, že „obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce“. Obec vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost, jež vyplývá z těchto vztahů. Obec se snaží rozvíjet a naslouchat potřebám svých občanů, vždy jedná ve veřejném zájmu. Obcí nazýváme jakékoliv osídlené místo, které má vlastní samosprávu., tj. obcí nazýváme neměstské obce, město, městys i statutární město (Čmejrek, 2008, s.28).

Česká republika je unitární stát s dvěma úrovněmi místní samosprávy – kraji a obcemi. V České republice se nachází třináct samosprávných krajů a Hlavní město Praha. Obcí je dohromady 6 250. Ve srovnání se světem je tento počet velmi vysoký (Sedmíhradská, Kubík, Haas, 2011, s. 59-62). Obce můžeme od sebe odlišovat podle přenesené působnosti, tzn. obce, obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností (Balík, 2009, s. 20). Obce vykonávají samosprávu neboli samostatnou či pověřenou působnost. To jsou úkoly vyplývající ze samostatné působnosti, tedy takové úkoly, které obec vykonává z vlastního zájmu, nikoli protože jí byly svěřeny státem, krajem. Zákon přesně definuje body, které spadají do samostatné působnosti obce. Zejména jde o územní rozvoj, kulturní rozvoj, ochranu obyvatelstva, vzdělání a výchovu, vytváření podmínek pro zdravý život občanů aj. (Balík, 2009, s. 64-65).

Samospráva umožňuje rozvoj obce. Na výsledku komunálních voleb závisí, jakým směrem se bude obec dále rozvíjet. Zastupitelé byli zvoleni ve volbách do zastupitelstva, tzn. mají důvěru obyvatelstva v otázkách vývoje obce. Samosprávný rozvoj obce je největší finanční položka, která se nachází v rozpočtu obce. Rozvoj obce je v zákoně o obcích jedním z nejdůležitějších bodů. Každá obec má jinak limitovanou úroveň samosprávy. Čím je obec menší, tím má méně kompetencí. Jednotlivé obce mají strategii výkonu samosprávy značně odlišnou. Nelze však říct, že pokud existuje v České republice přes 4 000 malých obcí, máme přes 4 000 různých vzorců výkonu samosprávy. Některé obce mají podobné strategie. Přestože zákony jsou pro všechny obce jednotné, jejich výklad a aplikace je v každé obci jiná. V zákoně jsou pouze základní fakta, konkrétní podobu dávají samosprávě až zastupitelé obce. Obecní samosprávy se nebudou lišit oficiálními pravidly, přesto jejich výklad a aplikace budou odlišné. V legislativě je

např. přímo vymezené, o čem rozhoduje zastupitelstvo, jaké povinnosti má starosta atd. Přesto obce mají jistý zavedený vzorec, který dodržuje právo jen částečně (Bernard, 2011, s. 25-27).

3.1.1 Zastupitelstvo

Zastupitelstvo je hlavní orgán samosprávy obce. Zastupitelé jsou voleni v komunálních volbách. Stanovení počtu členů zastupitelstva závisí na počtu obyvatel a velikosti územního obvodu. Obce do 500 obyvatel mohou ustanovit 5 až 15 členů, nad 500 do 3 000 obyvatel 7 až 15 členů, nad 3 000 do 10 000 obyvatel 11 až 25 členů, nad 10 000 do 50 000 obyvatel 15 až 35 členů, nad 50 000 do 150 000 obyvatel 25 až 45 členů, nad 150 000 obyvatel 35 až 55 členů. Pokud má zastupitelstvo alespoň 15 členů, může být zvolena rada. Osoby, které obdrželi při volbách nejvyšší počet hlasů, získávají mandát. Na prvním neveřejném ustanovujícím zasedání zvolení zastupitelé složí slib a stvrdí ho podpisem, zvolí se starosta a místostarostové, popřípadě se zvolí i rada (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 39).

Zastupitel vykonává funkci zastupitele podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Zastupitel má tři práva a dvě povinnosti. Mezi práva řadíme právo iniciativy, právo interpelace, právo informace. Mezi povinnosti řadíme povinnost aktivní účasti a povinnost vyvarovat se střetu zájmů. Právo iniciativy znamená, že zastupitel má právo předkládat návrhy zastupitelstvu, radě, komisím a výborům. Počtem návrhů není nijak omezen. Vznášet dotazy, připomínky a podmínky radě a jejím výborům, statutárním orgánům nebo příspěvkovým organizacím, je obsaženo v právu interpelace. Odpověď musí být doručena zastupiteli do 30 dnů. Zastupitel má právo na informace od zaměstnanců obce, obecního úřadu a příspěvkových organizací. Zastupitel požaduje informace, které se týkají jeho funkce. Informace musí být doručeny zastupiteli do 30 dnů. Zastupitel má povinnost aktivně se účastnit zasedání orgánů, jejichž je členem. Pokud mu byly uděleny úkoly, musí je splnit. Zastupitel by měl vykonávat svoji funkci tak, aby se občané obce za něho nestyděli. Povinnost vyvarovat se střetu zájmů je velice složitá záležitost, také je možné tuto povinnost snadno zneužít. Zastupitel by se sám od sebe měl vzdát hlasování, pokud se projednává téma, které je ve střetu zájmů. Nikdo nesmí vyloučit jiného zastupitele z důvodu neoprávněného střetu zájmů (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 39-40). Mezi nejdůležitější úkoly v rámci samostatné působnosti zastupitelstva patří:

schvalovat program rozvoje, rozpočet a závěrečný účet, vydávat obecně závazné vyhlášky, zřizovat fondy a příspěvkové organizace a mnoho dalších (Balík, 2009, s. 69-70).

Pokud nebyla zřízena rada, zastupitelstvo má právo vydávat nařízení. Ministerstvo vnitra ČR má právo rozpustit zastupitelstvo, pokud není možné se usnášet po dobu 6 měsíců. Je-li zastupitelstvo rozpuštěno, jeho pravomoci do nových voleb přebírá rada, starosta nebo pověřená osoba. O majetkových a samosprávných záležitostech nemůže rozhodovat zastupitelstvo, klesne-li počet zastupitelů méně než o polovinu nebo pod pět členů a byli vyčerpáni náhradníci. Zastupitelé se schází podle potřeby, nejméně však jednou za tři měsíce. Starosta řídí a svolává zastupitelstvo. Zastupitelstvo je schopno se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů.

Zasedání je veřejné a obec musí alespoň sedm dní před konáním zasedání informovat občany vyvěšením pozvánky na úřední desce, kromě toho i způsobem v místě obvyklým. O průběhu zasedání musí být sepsán zápis, který podepisuje starosta či místostarosta a ověřovatelé. V zápise se vždy uvede počet přítomných členů zastupitelstva obce, schválený program jednání zastupitelstva obce, průběh a výsledky hlasování a přijatá usnesení. I tento zápis musí být zveřejněn do 10 dnů od zasedání (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 39-43).

3.1.2 Rada

Rada je výkonným orgánem v oblasti přenesené působnosti, která je za svou činnost odpovědná zastupitelstvu obce. Pouze zákon stanovuje, v jakých oblastech přenesené působnosti rada rozhoduje. Pokud není rada zvolena, starosta přebírá její úkoly. Jestliže je rada jako celek odvolána, vykonává svoji funkci, dokud není zvolena nová rada. Radu tvoří starosta, místostarostové a ostatní zvolení členové zastupitelstva. Počet členů rady je zásadně lichý a nesmí být vyšší než jedna třetina členů zastupitelstva. Rada není zvolena, pokud je zastupitelů méně než patnáct. Odstoupí-li nebo jeli odvolán místostarosta nebo starosta z funkce, je automaticky odvolán z rady. Má-li rada z nějakého důvodu méně než pět členů, je automaticky rozpuštěna a její pravomoci a úkoly přebírá zastupitelstvo (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 43-45).

Rada se schází podle svého uvážení na neveřejném zasedání. Hostem zasedání může být jakákoliv osoba. Nadpoloviční většina všech členů umožňuje usnášení rady a hlasování. Opět je pořizován zápis z rady, který podepisuje starosta a místostarosta.

Po ukončení funkčního období rada stále vykonává svoji funkci. Její funkce je ukončena zvolením nové rady a starosty. Radě jsou přiděleny tyto úkoly: připravovat návrhy k projednání zastupitelstva, dohlížet na dodržování obecního rozpočtu, zakládat právnické osoby, vydávat nařízení obce, rozdělovat pravomoci v obecním úřadě, navrhnout tajemníka, jmenovat a odvolávat vedoucí odborů obecního úřadu a mnoho dalších (Balík, 2009, s. 73-74).

3.1.3 Starosta

Starosta je volen z řad zastupitelstva. Starosta není statutární orgán, a proto se zodpovídá zastupitelstvu a radě. Rada a zastupitelstvo musí schválit úkony, které bude moci starosta vykonat. Pokud úkony nebyly schváleny a starosta je přesto vykoná, může být trestně stíhán. Starosta má pravomoc jmenovat a odvolávat tajemníka obecního úřadu. Úkolem starosty je: jmenovat a odvolávat tajemníka, zaměstnávat osoby v obecním úřadu, svolávat a řídit zasedání, podepisovat zápisy z jednání (Balík, 2009, s. 74-76). Starosta zodpovídá za zasedání rady a zastupitelstva, podepisuje zápisy ze zasedání zastupitelstva a rady. Má právo pozastavit zasedání rady obce a projednat rozhodování rady na příštím zasedání zastupitelstva. Pokud je starosta indisponován a nemůže vykonávat funkci, zastupuje ho zvolený místostarosta. Zvolený místostarosta nebo zvolený člen ze zastupitelstva zastupuje starostu, který byl odvolán nebo se postu starosty vzdal. Starosta může zřídit orgány pro výkon přenesené působnosti, také jmenuje a odvolává členy nově vzniklých orgánů. Právní předpisy podepisuje vždy starosta s místostarostou (Čmejrek, 2010. s. 45-46).

3.1.4 Výbory a komise

Výbory jsou iniciativními a poradními orgány zastupitelstva obce. Kontrolní a finanční výbory jsou povinně zřizovány na základě zákona. Výbor musí mít lichý počet členů a předsedou výboru je vždy zastupitel. K usnesení dochází, pokud s rozhodnutím souhlasila nadpoloviční většina členů. Zastupitelstvo ukládá úkoly výborům, a ty mu jsou za ně odpovědné. Ve finančním a kontrolním výboru nemůže být členem starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu a účetní osoby z obecního úřadu. Počet členů musí být vyšší než dva členové. Povinně zřizované výbory mají dané své úkoly. Finanční výbor

kontroluje všechny peněžní položky v obci. Kontrolní výbor dohlíží na dodržování právních předpisů a unesení zastupitelstva.

Rada má možnost zvolit komise jako kontrolní a iniciativní orgány. Jestliže není zvolena rada obce, jmenuje komisi starosta. Komisioní návrhy a stanoviska jsou překládány radě. Komise se zodpovídá radě. Rada vybírá členy komisí. Komise může vykonávat výkonnou přenesenou působnost státní správy, poté musí být v jejím čele osoba, která má odbornou způsobilost. Ve výkonu přenesené působnosti se komise zodpovídá starostovi (Balík, 2009, s. 78-79).

3.2 Obecní volby a politické koalice

3.2.1 Komunální volby

Komunální volby jsou pilířem zastupitelské demokracie. Cílem voleb je odhalit aktuální rozložení politických sil v dané obci. Občané volí jednotlivé kandidáty či volební strany. Po sečtení hlasů přicházejí na řadu další kroky, kterými jsou: rozdělení mandátů, vytvoření většiny a zvolení zástupců moci výkonné. Volby také ukazují přání a hodnoty společnosti v určitém čase, kdy se konaly volby. Občané, pokud jsou nespokojeni s výkonem, mohou zastupitele v dalších volbách vyměnit, tzn., že volby mají kontrolní funkci. Volby také mají legitimizační a integrační funkci.

Aktivní volební právo mají všichni občané starší 18 let, kteří mají trvalé bydliště na území dané obce. Pasivní volební právo je právo být volen do zastupitelstva obce, kandidát musí být starší 18 let, tzn., že se jedná o volby všeobecné. Každý volič má stejný počet hlasů, hlasy mají i stejnou váhu. Přímé volby znamenají, že voliči volí jednotlivé kandidáty nebo kandidátní listiny. Volby jsou svobodným projevem, tudíž nikdo nikoho nesmí nutit k volbě určitého kandidáta. Volič má právo se voleb neúčastnit a nebude za to trestně stíhán. Komu volič odevzdal svoje hlasy, musí zůstat tajemstvím. Kandidátní listiny jsou podávány volebními stranami. Volební strany mohou být registrované politické strany a politická hnutí, jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran či politických hnutí a nezávislých kandidátů. Volební systém lze jinými slovy vyjádřit jako přepočítání hlasů na mandáty. V České republice existují dva druhy volebních systémů: poměrný a většinový. Ve volbách do zastupitelstva obce v základních územních celcích se používá poměrný systém. Do širokého pojetí volebního systému můžeme zahrnout: volební obvod, formu kandidatury, strukturu hlasu, volební klauzuli a volební formulí (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 51–53).

Svůj názor volič vyjadřuje hlasem určitým volebním stranám, kandidátům a jejich programům. V komunálním volebním systému v České republice existují tři způsoby, jak udělit svoje hlasy: a) zaškrtnutí jedné politické strany, hlas se tak dává každému kandidátovi jím zvolené strany, b) volič má tolik preferenčních hlasů, kolik je zastupitelů, hlasy uděluje napříč všech politických stran. Tento způsob se nazývá panašování, které je možné využít od roku 1990, c) kombinace těchto dvou způsobů, kandidát označí jím zvolené kandidáty z různých kandidových stran a poté zaškrtně jednu volební stranu. Tato strana získá tolik hlasů, kolik zbývá hlasů po odečtení preferenčních hlasů. Kandidáti ze zaškrtnuté volební strany získají hlasy podle toho, v jakém pořadí jsou stranou zapsáni na kandidátní listině (Balík, 2009, s. 95-97).

V komunálních volbách se používá D'Hondtova volební formule. Celkový počet platných hlasů je postupně dělen čísly 1,2,3 a dále vždy číslem o jedna vyšším, protože dělené akce musí odpovídat počtu kandidátů v kandidátní listině. Výsledky se seřadí od největšího po nejmenšího až do počtu mandátů, které mají být v daném obvodě přiděleny. Za každý mandát, který se objeví v této číselné řadě, dostane kandidátní listina jeden mandát. Pokud nastane situace rovnosti, je podstatné, která kandidátní listina získala větší počet hlasů. Kdo získá z volební strany přidělené mandáty, se zjišťuje následovně: celkový počet hlasů, které získala jedna volební strana, se vydělí počtem kandidátů téže volební strany. Pokud nastane situace, že kandidát z kandidátní listiny má o 10 % více než zjištěný průměr, postupuje kandidát na první místo. Pokud nastane situace, že je takových kandidátů více, jejich pořadí určí celkový počet hlasů kandidátovi. Nastane-li situace, že dva lidé mají stejný počet hlasů, pořadí určuje pořadí na kandidátní listině (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 63–64).

3.2.2 Koalice

Nejčastěji se občané setkávají s koalicemi při vyjednávání po volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. K utvoření vlády je potřeba nadpoloviční většina, kterou politické strany ve volbách téměř nikdy nezískávají. V povolebním vyjednávání lídři politických stran utvářejí koalice. (Novák, Brokl, 2011, 582-583).

S. Balík se ve své knize snaží popsat teorii koalic v komunálních volbách. To je velice obtížné, protože ve volbách do zastupitelstva záleží na spoustě druhů faktorů. Mezi nejzásadnějším faktory patří: velikost obce, počet volených zastupitelů a zřizování rady. Dalším problémem v teorii koalic je to, že vzniká velký počet tzv. nezávislých kandidátů. Tento jev vznikl v důsledku toho, že lidé nemají rádi politické stranictví. Nezávislí kandidáti jsou nejvíce vidět ve volbách do zastupitelstva obce. Nezávislí kandidáti se snaží ukázat, že nejsou nijak výrazně zanášení pro vlastní zvolení, ale mnohdy je tomu právě naopak. I přesto mají voliči tyto strany ve volbách poměrně rádi a dost často je volí. Lidé si často představují, že nezávislí kandidáti jsou jakási spása pro českou politiku. Pokud v obci vzniká rada, hlavním cílem kandidatury občanů je ovládnutí rady, která je nejdůležitějším orgánem obce. Z toho důvodu je tento post velice lukrativní. I přesto se stává, že v některých obcích najdeme neambiciózní jedince, kteří nechtějí křeslo v radě (Balík, 2009, s. 187-199).

Důležité je také charakterizovat opak koalice, tzv. opozici – skupina jednotlivců nebo volebních stran, která se nepodílí na vedení obce. Tito zastupitelé nejsou zahrnuti v koalici. Tudíž jejím smyslem je poukazovat na chyby, které vykonala moc výkonná. Cílem opozice je především změna lidí, kteří získali křesla v moci výkonné. Opozice nemusí vzniknout jen během povolebního vyjednávání, ale také během funkčního jednání, kdy se schyluje k důležitému rozhodnutí. Skupina občanů se může stát opozicí, má-li odlišný názor než zastupitelstvo, je přítomna na veřejném zasedání zastupitelstva a hájí své zájmy. Opozice může vzniknout pouze na krátkou dobu a poté zaniknout nebo může trvat celé funkční období (Novák, Brokl, 2011, s. 587-599).

Nadpoloviční většina hlasů v komunálních volbách je velmi ojedinělá, jelikož ve volbách do zastupitelstva obce používáme tzv. poměrný systém. Aby strana vládla, musí získat nadpoloviční počet mandátů. Strany se poměrně často uchylují k vytvoření koalice – spojení dvou a více stran. Do patnácti dnů od vyhlášení výsledků voleb se musí sejít zastupitelstvo obce na ustanovujícím jednání. V této době se rozhoduje o budoucnosti celé obce, o tom, kam bude směřovat v následujícím funkčním období. Existují dva typy koalic: minimální vítězné a nadměrně vítězné. Tato charakteristika ukazuje míru soutěživosti. Koalice můžeme třídit do dvou úrovní. První typ je založen na počtu aktérů (resp. jejich členů), druhý typ je založen na ideové vzdálenosti prvků uvnitř systému a poté na počtu aktérů (resp. mandátů) (Balík, 2009, s. 187-188).

Podle S. Balíka máme různé třídy a typy koalic: „Pouze ke třídě minimální vítězné koalice lze přiřadit typ koalic: a) minimální vítězné ideově propojené, b) minimální vítězné ideově nepropojené. Pouze ke třídě nadměrné koalice pak lze přiřadit typy koalic: a) nadměrné ideově propojené, b) nadměrné ideově nepropojené, c) široké, d) všestranné. Pouze jeden typ koalice lze přiřadit k oběma třídám – jde o koalice velké“ (Balík, 2009, s. 188). Jednobarevná exekutiva znamená, že v radě jsou dosazeni pouze kandidáti z jedné volební strany. Pokud strany nedosáhnou nadpoloviční většiny všech hlasů, musí vytvořit přátelství a spolupracovat s dalšími volebními stranami, aby dosáhly stanovené hranice a mohly zaujmout místa v radě (Balík, 2009, s. 188).

U nejmenších obcí ČR převládají: minimální vítězné koalice, velké koalice, široké a všestranné koalice. Tyto koalice mají spíše neformální a tichý charakter. Koalice jsou ovlivňovány několika faktory: velikostí obce, výčtem úkolů z moci výkonné a politickým schématem. V úplně nejmenších obcích vedou lokální politiku často jednotlivci, tzn., že koalice nemají význam u nejmenších obcí České republiky. Ve středně malých obcích (1 701- 9 000 obyvatel) narážíme na široké a velké koalice. Koalice nezdá se zůstávají stejné jako u předešlých voleb. V průběhu funkčního období se koalice ve středně malých obcích mění. Po sečtení hlasů se většinou uzavírá velká či minimální vítězná koalice. Po uplynutí funkčního období se koalice často změní a vstoupí do ní další členové. Výsledkem je, že tato „nová“ koalice je víceúrovňová. V obcích, které mají více jak devět tisíc obyvatel, ale méně než čtyřicet pět tisíc, koalice snadněji rozpoznáváme. Politické strany hrají v těchto obcích zřetelnější roli a jsou jasněji rozpoznány. Zásadně tu převažují velké koalice. Názorové rozdíly mezi politickými stranami v těchto obcích mají malý význam. Ve velkých městech narážíme na minimální vítězné, velké a široké koalice. Politické rozdíly jsou v těchto obcích perfektně rozpoznávány (Cabada, 2006, s. 113-115).

Minimální vítězná ideově propojená koalice

Její počet mandátů je přesně takový, kolik je potřeba k většině. Tyto dva spřátelené subjekty mají podobné ideové myšlenky. Minimální vítězná ideově propojená koalice je nejlogičtější, protože spojí dvě skupiny, které mají podobné politické názory a cíle. Zastupitelé, kteří se spojují, mají za cíl zvětšit politický vliv při nejmenší vynaložené energii.

Minimální vítězná ideově nepropojená koalice

Minimální vítězná ideově nepropojená koalice má nejmenší počet členů, jaký je možný k většině. Koalici vytvářejí dvě volební strany, které mají odlišné názory z opačného politického spektra. V opozici zbývá více mandátů. Mohlo by se jednat například o koalice ODS a KSČM, v opozici by zůstala ČSSD, KDU-ČSL a SZ. Tato koalice většinou vzniká, pokud volební strana nemá možnost utvořit koalici s volebním subjektem ze stejné politicky smýšlející skupiny. Koalice nevzniká mezi stranami, které mají velmi odlišný počet mandátů, protože by jedna strana měla podřazenou a druhá nadřazenou pozici.

Velká koalice

Ve velké koalici navazují spolupráci dvě velké a ideově protikladné strany. Je možné, aby tyto dva největší subjekty spolupracovaly s dalšími menšími subjekty. Velké koalice vznikají, pokud z personálních důvodů nedojde ke vzniku minimální vítězná ideově propojené koalice. Znakem velké koalice je, že v opozici zůstávají velké strany, které nemají stejné názory a cíle. Velká koalice vzniká, protože aktéři chtějí ovládnout výkonnou moc v obci. Někdy tato opozice vzniká pro zmenšení veřejného znesváření, důsledkem je zmenšení opozice, tj. zmírňuje se napětí v obci. Předpokladem této koalice je, že vznikne i v příštím funkčním období.

Nadměrná ideově propojená koalice

Nadměrně ideově propojenou koalici můžeme charakterizovat dvěma znaky. První charakteristika je ta, že je v ní přebytečný člen, tzn. i kdyby tento člen odešel, koalice zůstane stále většinová. Druhý bod je, že aktéři v koalici mají stejné názory, ideje a cíle nejsou protikladné. Nadměrně ideově propojená koalice vzniká tam, kde je potřeba k rozhodování nadpoloviční většina všech členů zákonodárského sboru, nikoli jen přítomná polovina. Nejčastěji vzniká tato koalice, pokud je opozice jednomyslná a pokud by opozice měla těsnou vítěznou většinu. Proto je logické přizvat do vytvořené koalice nedaleký myšlenkový subjekt. Další příklad, kdy vzniká nadměrně ideově propojená koalice, je při zřetelné dominanci jedné vítězné strany, která však nemá většinu hlasů. Triumfální strana však musí uzavřít koalici s více subjekty, protože chce zabránit vzniku silné

opozice, tím si zajistí většinu hlasů bez možnosti vydírání. Další možností, jak tato koalice může vzniknout je, že se malá volební strana připojí k vítězi z vlastní iniciativy. Důsledkem vzniku této koalice může být nedisciplinovanost. Mohla by vzniknout minimální vítězná koalice, protože se aktéři bojí, že by ostatní zastupitelé mohli vytvářet nátlak. Raději se vytvoří nadměrná koalice pro obsazení většího počtu subjektů a zabránění vzniku přebytných, vyhocených situací.

Nadměrná ideově nepropojená koalice

Nadměrná ideově nepropojená koalice je prakticky totožná s nadměrně ideově propojenou koalicí, jediná neshoda je ta, že subjekty jsou ideově nesourodé, nemají stejné myšlenky, cíle a plány. Nachází se na hranicích mezi velkými a širokými koalicemi, tudíž je opravdu těžké určit správný typ koalice. Typ koalice je podobný minimální vítězně ideově nepropojené koalici s jediným rozdílem, že v této koalici je navíc jeden subjekt. Charakteristickým prvkem je, že v opoziční skupině je více subjektů. Jakmile by šlo pouze o jeden subjekt, tato koalice by byla široká. Cíl uzavření nadměrně ideově nepropojené koalice je stejný jako u nadměrně ideově propojené koalice s tím, že pokud se spolupracuje s ideově bližším prvkem, jeho nároky jsou větší než s myšlenkově nesourodým partnerem.

Široká koalice

V této koalici jsou všechny významné subjekty. V opozici jsou obvykle aktéři, kteří jsou politicky nesourodí. Subjektů v této skupině je více než dva, tj. více než je zapotřebí k získání většiny v zastupitelstvu. Spolupracují aktéři s odlišnými idejemi. V novinách je často název této koalice jako tzv. duhová koalice. Cílem k založení široké koalice je rozložení odpovědnosti za politická rozhodnutí. Existují i politické důvody, proč právě jeden opoziční prvek nemůže participovat. Je rozdíl uzavírat spojenectví proti onomu jedinému subjektu nebo bez něho. První případ – proti němu – je zakládán z důvodu bezpečí. Koaliční partneři mají strach z jednoho politického subjektu, a proto raději utvoří společenství, které nezastává stejné myšlenky, ale aspoň mají stejný cíl (společný nepřítel). Druhý případ – bez něj – tento typ je podobný všestranné koalici. Dalším důvodem, proč je dobré tuto koalici založit, je výhoda mít všechna křesla v radách obsazena, nebo také nemožnost kooperace s jinými subjekty.

Všestranická koalice

Všechny volební strany, které se účastnily voleb, se také podílí na rozdělení křesel v radě zastupitelstva obce. Strana s největším počtem hlasů spolupracuje se všemi subjekty, které byly přítomny ve volbách. Je to také příprava na budoucnost. Kdyby aktuálně vítězná strana v příštích volbách nevyhrála, může dnešní vítěz doufat, že budoucí vítězná strana by se k ní zachovala stejně hezky jako ona právě teď a tím by si opět zajistila místo v exekutivě. Pokud by si totiž vítězná strana vybrala jiný druh koalice např. minimální vítěznou koalici, celé funkční období by mohly probíhat kolize mezi koalicí a opozicí. A to by vedlo k funkčnímu období plném střetů. Také by to mohlo vést k velkému vítězství opozice v příštích volbách. Navíc je to respekt k vůli občanů, kteří si zvolili tyto zástupce. K tomu, aby rozhodovací procesy dobře fungovaly a rozhodování se nezadrhávala na stanovisku opozice, je potřeba vytvořit co největší koalici (Balík, 2009, s. 187-199).

3.3 Politická participace občanů

Marsh a Bernhagen se ve své práci zabývali porovnáním participace občanů z postkomunistických zemí a zemí s kontinuální demokracií, tzv. „starou demokracií“. Z jejich výzkumu vyplývá, že občané z postkomunistických zemí nemají menší zájem o politiku než občané ze zemí, kde byla neporušená demokracie po desítky let (Marsh, Bernhagen, 2007, s. 1-19). I když první svobodné volby měly obrovskou volební účast, postupně se začala volební účast snižovat. Definování politické participace je složité, protože každá studie zahrnuje do politické participace občanů jiné pojmy. Participaci můžeme rozdělit do tří skupin. První je volební participace, tj. účast ve volbách, další skupinu tvoří participace občanů na veřejném zasedání zastupitelstva, třetí skupinu tvoří nepolitická forma participace. Každý politolog rozděluje politickou participaci do jiných skupin, proto je tedy těžké politickou participaci přesně definovat. Podle Vráblíkové nelze politickou participací přesně hodnotit daný politický režim, protože lze předpokládat, že spokojení občané se angažují více než nespokojení občané. Tento názor lze ale také vyvrátit tím, že neangažovanost motivuje snahy pokárat politiky a učinit akci ke změně (Vráblíková, 2009, s 867-875). Vlachová ve své teorii zmiňuje, proč občané málo politicky participují. Důvodem je, že občané vynaloží spoustu energie do politické participace, která ani zdaleka není ve stejné míře občanovi vrácena.

Pokud by tedy občan participoval, jeho zisk není o tolik větší, jako kdyby se neúčastnil. Chceme-li, aby občané více participovali, měli by občané více získat než vynaložit. Druhy participace se od sebe odlišují množstvím vynaložené energie a času. Např. volební účast není tolik nákladná ve srovnání s přesvědčováním voličů (Vlachová, Lebeda, 2006, s. 11-12). Zaměříme-li se na malé obce, pak nám nezbývá než souhlasit s myšlenkou Josefa Bernarda, že participace v neměstských obcích je složitý jev, který nelze charakterizovat pomocí jednoho faktoru (Bernard, 2011, s. 173)

3.3.1 Volební participace

Občané pravidelnými volbami udělují hlasy svým kandidátům a tím ovlivňují komunální politiku ve své obci. Volební účast je proto ve volbách do zastupitelstva obce důležitým faktorem (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 77). Sociologické a politologické výzkumy často ukazují, že zájem o politiku, a i samotná volební účast klesá (Lijphart, 1997; Putman, 2000, s.31-47, cit. podle Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 77). V politických výzkumech ale není jednotný výklad, zda klesající volební účast je pozitivní či negativní aspekt. Politologové se dělí na dvě skupiny. Jedna strana poukazuje na to, že pokud volební účast klesá, občané ztrácejí důvěru v politiku. Naopak opačný přístup naznačuje, že klesající volební účast je znakem dobré demokracie, protože občané jsou spokojeni s vývojem demokracie a nepotřebují zasahovat do vývoje demokracie. Další možností, jak se občané mohou zapojovat ve své obci, je členství v politických stranách, zapojení do volebních a dalších aktivit politických stran, kontakty s politickými vůdci, účast na politických diskusních fórech apod. Dále se může jednat o zapojení občanů do veřejného života (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 77-78).

Je snadné určit, jak velká je politická participace podle procentní účasti ve volbách. Pokud lidé nepřijdou k volbám, dá se předpokládat, že těmto volbám voliči nepřikládají velkou důležitost. Komunální volby mají jednu z největších účastí ze všech voleb, které v České republice jsou. Tato volební účast je vysoká hlavně proto, že občané mají nejbližší k obci, protože tam žijí. Bohužel i účast v komunálních volbách má klesající tendenci tak jako u všech ostatních druhů voleb. Do poloviny 90. let byla volební účast okolo 60 %. S novým milénium volební účast klesá cca na 45 %. V menších vesnicích či městech je průměrná volební účast vždy vyšší než ve městech s vyšším počtem obyvatel či statutárních městech (Čmejrek, 2008, s. 70-72).

Aktivní účast ve volbách je jedním z hlavních pilířů zastupitelské demokracie. Politologové neustále hledají různé cesty, jak klesající účast zastavit. Není ale také zcela jasné, jestli klesající participace se má hodnotit negativně. Jeden z názorů je, že klesající participace znamená nedůvěru voličů v politiku a v politiky. Druhý názor říká, že pokles participace je normální jev. Demokracie se stabilizuje, a tak není důvod k větší volební účasti, protože voliči s politikou souhlasí. Tato teorie také říká, že pokud se zvýší volební participace, lidé tudíž nebudou spokojeni s politickou elitou, a tak se to budou snažit změnit. Volební účastí občané vykazují základní participaci na chodu jejich obce. Existují další možnosti, jak se občané mohou podílet na vývoji obce. Občané mohou sepsat petice, účastnit se akcí občanského odporu. Jestliže se občanům nelíbí složení zastupitelstva, mohou si nespokojení občané v příštích volbách založit místní sdružení nezávislých kandidátů (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s.75-84).

Politické subjekty v obcích se při sestavování kandidátní listiny snaží zaplnit všechna místa, protože dle volebního systému je výhodnější mít zcela zaplněné kandidátní listiny. Často jsou nejprve oslovováni občané, kteří v minulých volbách již kandidovali a osvědčili se. Některé obce mají často problém zaplnit kandidátní listinu. Voliči dávají většinou při volbě přednost konkrétním kandidátům, ke kterým mají důvěru než celkově politickým subjektům. V dnešní době stále více kandidátů kandiduje bez politické příslušnosti, mnohdy zastupitelé poměrně snadno zapomenou, za jakou volební stranu byli zvoleni. V mnoha obcích kandiduje za jednu volební stranu nebo spolek určitá skupina lidí, které něco spojuje. Spolek může vytvořit celou jednu volební stranu. Většinou tyto skupiny nemají problémy s dosazením kandidátů do kandidátní listiny, jelikož ve spolku bývá poměrně dost lidí, kteří by chtěli kandidovat. A také tyto osoby mají stejné cíle, takže nedochází poté k nedorozuměním mezi sebou. Může nastat i opačný problém, kdy se přihlásí příliš mnoho potencionálních kandidátů za jednu volební stranu. Strana proto pořádá mítink, kam pozve všechny své potenciální kandidáty, kde by měla stanovit kandidátní listinu s konečnými kandidujícími. V českých obcích je tento příklad spíše ojedinělý, obecně se setkáváme s nedostatkem kandidujících (Čmejrek, 2009, s. 64-65).

3.3.2 Participace občanů na veřejném zasedání zastupitelstva

Další formou participace je např. účast občanů obce na veřejném zasedání zastupitelstva obce. V každé obci je zájem o účast na veřejném zasedání odlišný. Setkáváme se spíše s tím, že účast na zasedání je minimální. Jedním z důvodů, proč se občané nechtějí zúčastnit veřejného zasedání zastupitelstva, je nepřipravenost zastupitelů, nedostatek materiálů potřebných k jednání a neschopnost zastupitelů se dohodnout. Zájem o zasedání mají většinou občané pouze tehdy, pokud se projednává téma, které se jich dotýká. V některých případech může být nepřipravenost zastupitelstva nebo neschopnost zastupitelů se usnášet pouze hereckým výkonem, protože se zastupitelé už dávno shodli za nepřítomnosti veřejnosti. Zastupitelé tím odzbrojí opozici a urychlí rozhodnutí, protože znemožní veřejnosti se podílet na rozhodování. Občané nemohou rozpoznat, zda jsou zastupitelé neschopní nebo svojí neschopností jenom maskují předem rozhodnuté jednání. Účast na veřejném zasedání zastupitelstva může také klesat, jestliže jsou zastupitelé až příliš připraveni. V některých obcích jsou zavedena tzv. přípravná jednání. Na přípravném jednání se zastupitelé sejdou bez účasti veřejnosti a připraví si body, které budou probírat na veřejném zasedání zastupitelstva. Může se stát, že rozhodnutí padne už na přípravném jednání, tj. před řádným jednáním zastupitelstva. Občané, kterých se rozhodnutí přímo týká, by se chtěli zúčastnit veřejného projednávání, jsou pouze o výsledku informováni. Pro zainteresovaného občana je poté zbytečné se účastnit veřejného projednávání, které má pouze formální charakter. Opozice může mít také svoje praktiky, např. se může scházet v soukromí, kde si připraví taktiku, jak se chovat na veřejném zasedání zastupitelstva. Obecně platí, že pokud se zastupitelé chovají korektně, jejich opozice se poté neschyluje k nekorektním praktikám. Pokud se občané aktivně zapojují do politického života obce, ulehčují tak rozhodování orgánům obce, protože obec zná požadavky občanů a ví, co by občané chtěli. Také se snadněji dosahuje jejich cílů, např. pokud osoba, která patří do vyloučené skupiny lidí v obci, bude aktivně participovat, obec pak snadněji může vyloučené skupině pomoci, v řešení jejich problému (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 85-87).

3.3.3 Nepolitická forma participace

Zapojení občanů ve spolcích či v zájmové činnosti obce nazýváme nepolitickou formou participace. Spolky plní tzv. sociální funkci v obci, občané se zapojují do zájmového života obce. Mezi nejčastější spolky v obcích patří: sdružení dobrovolných hasičů, chovatelů, zahrádkářů, včelařů, myslivců. Spolky se celorepublikově potýkají s nízkým počtem svých členů. Ve spolcích jsou spíše starší lidé, mladí lidé bohužel nechtějí participovat ve spolcích. V důsledku malého počtu členů nejsou spolky schopné uspořádat více společenských akcí během roku. Každý spolek má jinou formu aktivity. Např. spolek sdružení dobrovolných včelařů pořádá tematické přednášky a výlety, naproti tomu sdružení dobrovolných hasičů pořádá spíše výcvik svých hasičů, organizuje účast na hasičských závodech nebo pořádání kulturně společenských akcí. Obec nemá povinnost zřizovat grant na podporu zájmových činností, ale většinou obce přispějí, pokud spolek požádá o příspěvek na činnost spolku. Spolky mají možnost zasahovat do politického rozhodování ve své obci. Mohou si vytvořit vlastní kandidátní listinu, která je sestavená z členů spolku, a zúčastnit se voleb a poté se stát zastupiteli (popř. radními nebo místostarosty či starosty). Politická participace spolku je individuální ve všech obcích (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 86-87).

3.4 Štěpení uvnitř komunit

V každé obci jsou obyvatelé rozděleni do různých skupin. Pro pochopení volebního spektra je dobré toto rozdělování v obci znát. Příčinou tohoto rozdělování obyvatel jsou politické strany, které v obci působí, a komunity, které se v obci vytváří. V obci může být několik druhů komunit. V obcích s větším počtem obyvatel může být konflikt mezi dvěma a více politickými stranami. Každá ze stran má jiné politické smýšlení. Díky tomu dochází ke konfliktu mezi obyvateli. Ke střetům mezi komunitami dochází, protože každá z nich má jinou vizi, jakým směrem by se měla jejich obec dále rozvíjet. Často jsou tyto konflikty velice vyostřené. Komunity si mohou sestavit vlastní kandidátní listinu a kandidovat ve volbách do zastupitelstva obce. Jejimi voliči budou samozřejmě členové této komunity, ale také občané, kterým se líbí jejich vize. Pokud tato komunita zvítězí ve volbách, po celém funkčním období bude rozvoj obce v jejich režii. V některých obcích může nastat situace, že se voleb účastní více takových komunit, které mají na rozvoj obce zcela odlišný názor. Rozdělení může nastat i mezi obyvateli, kteří žijí v obci dlouhodobě,

mezi tzv. starousedlíky a lidmi, kteří se právě přestěhovali do obce, tzv. „náplavami“. Nejčastěji k tomuto klasifikování dochází v obcích, které se nachází v těsné blízkosti velkých měst nebo také v developerských oblastech, kde dochází k rozdílným názorům mezi jednotlivými přistěhovaleckými vlnami. Např. starousedlíci mají zájem zachovat město v historickém duchu, kdežto noví obyvatelé mají zájem město zmodernizovat. K dalšímu rozdělení obyvatelstva může dojít mezi obyvateli obce a chataři. Pokud dojde ke sloučení obcí, může se projevit spor mezi jednotlivými původními obyvateli těchto dvou obcí. V obci s větším počtem věřících obyvatel může dojít k rozporu mezi obyvateli jiných náboženských skupin, např. protestanty a katolíky. Katolíci podporují lidovou stranu a protestanti podporují občanskou demokracii. Etnická povaha může způsobit rozdělení obyvatelstva obce na několik skupin. Např. osídlování českého pohraničí a odsun Němců z pohraničí, příchod Volyňských Čechů z Ruska. Ve všech obcích navíc působí ještě další faktory, např: velikost obce, demokratické, sociální a ekonomické faktory (Čmejrek, 2009, s. 31-36).

Kandidáti v komunálních volbách neradi kandidují za politickou stranu. Je prokázáno, že voliči raději dají hlas nezávislému kandidátovi než politické straně. Voliči často nemají důvěru v politické strany. Ve volbách do zastupitelstva obce se spíše hledí na osobnosti, jak užitečný by byl tento kandidát v zastupitelstvu obce. Z toho vyplývá, že důležitější jsou pro voliče venkovské komunity než politické strany. Nejlepším řešením je, když každá komunita má v zastupitelstvu svého zastupitele, který hájí jejich cíle a názory. Přestože jsou kandidáti z různých politických stran, voliči na toto nehledí, protože si vybírají vhodného kandidáta podle toho, kdo by se do zastupitelstva obce hodil a přinesl obci nejvíce užitku. V komunálních volbách se lidé nevěnují stranictví, komunální volby jsou spíše o konkrétních lidech, kteří mohou pro obec udělat nejvíce. V zastupitelstvu by také mělo být velké věkové rozpětí, tím budou požadavky každé věkové skupiny zastoupeny (Čmejrek, 2009, s. 31-36).

3.5 Politické strany a nezávislí kandidáti

Dle Klímy je politická strana skupina jedinců, kteří mají stejné politické myšlení. Politická strana má vlastní předpisy a vnitřní hierarchii (Klíma, 1998, s. 19). Politické strany jsou spojky mezi občany a mocí. Pomocí politické strany se občané zúčastňují demokracie, a to ve smyslu, že volí konkrétní strany ve volbách a také že jsou jejich členy. Občané jsou

členy takové politické strany, která je jim sympatická, tj. má stejné vize, cíle a stejné politické smýšlení. Ve volbách do zastupitelstva se politické strany snaží získat, co největší počet hlasů a posléze se podílet na důležitém rozhodování rozvoje obce. Politické strany ukazují, jaké je politické smýšlení občanů. Ve vyspělých státech světa dochází k řídnutí členů politických stran. Toto je stejně velký problém, jako klesající volební účast. V minulých letech měly politické strany vysoký počet členů, v dnešní době, pokud politické strany chtějí kandidovat, musí na svoji kandidátku přizvat nezávislé kandidáty (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 65-68).

Nejdůležitější determinantou v lokální politice je velikost obce. Velikost obce je přímo úměrná politickým stranám, jelikož s větším počtem obyvatel roste význam politických stran ve volbách do zastupitelstva obcí. I přesto politické strany nehrají příliš důležitou roli ve volbách na rozdíl od voleb do Poslanecké Sněmovny Parlamentu ČR. Faktory, proč ubývá popularita politických stran, jsou: a) malý počet členů politických stran, b) skutečnost, že politické strany nejsou důležitým pilířem pro utváření demokracie, c) občané nepovažují politické strany za důležitý prvek v komunální demokracii, d) nedůvěra v politické strany (Ryšavý, Šaradín, 2010a, 719-722).

Ve volbách do zastupitelstva obce je hlavní aktér volební strana, kterou zákon č.491/2001 Sb. podle § 20, charakterizuje jako: „registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů“. Kandidáti, kteří kandidují za politickou stranu, většinou kandidují ve více volebních obdobích, avšak nezávislí kandidáti a jejich sdružení se s každým volebním obdobím mění. Nežádka tato sdružení vznikají plánovaně, nemají institucionální uspořádání a nemají politickou spojitost. Politické strany se ve volbách do zastupitelstva zaměřují na jednotlivce. Kandidáty dělíme na tři různé druhy: a) člen registrované politické strany, b) kandidát bez politické příslušnosti, ale kandiduje v kandidátní listině registrované politické strany, c) nezávislí kandidáti, kteří kandidují sami za sebe nebo za lokální politické subjekty (Ryšavý, Šaradín, 2011b, s. 60).

Politické strany mají na lokální úrovni tak málo členů, že musí do své kandidátní listiny přizvat nezávislé kandidáty. Strany mají větší výhodu, pokud je v komunálních volbách více volebních stran se zaplněnými kandidátkami. Dalším důvodem je, proč politické strany zvou do své kandidátní listiny nezávislé kandidáty bez politické příslušnosti, že voličům v lokálních volbách jsou více sympatičtí kandidáti bez politické

příslušnosti než s konkrétním politickým směřením. Během vytváření koalic, po sečtení hlasů, může mít politická strana s velkým počtem nezávislých kandidátů větší šanci utvořit koalici. S větším počtem obyvatelstva v obci se zvyšuje počet politických stran ve volbách. Důvodem, proč se nezávislí kandidáti připojují k politické straně, je, že tím odpadá poměrně dost starostí, jako například získání určitého procenta podpisů pro podporu kandidatury. V obcích s malým počtem obyvatel můžeme narazit na politické strany složené z nadpoloviční většiny pouze z nezávislých kandidátů. Politická strana s názvem Sdružení nezávislých kandidátů měla jen komunální cíle, sdružovala nezávislé kandidáty pro volby do zastupitelstva obcí. Tato strana si rychle získala oblibu napříč všemi volbami. V komunálních volbách v roce 2006 se objevily politické strany, které mají charakter nezávislých kandidátů, patří mezi ně: Nezávislí, hnutí nezávislých a harmonický rozvoj obcí a měst, Nezávislí demokraté, Strana pro otevřenou společnost, Volba pro město a Nestráníci. Nezávislí se buď připojí do kandidátní listiny politické strany, nebo se mohou připojit do sdružení nezávislých kandidátů. K hlavním aktérům komunální politiky patří nezávislí kandidáti a jejich sdružení. S větším počtem obyvatel v obci klesá i počet nezávislých kandidátů (Čmejrek, Čopík, Bubeníček, 2010, s.72-76).

4 Vlastní práce

4.1 Charakteristika obce

Město Žebrák se nachází ve Středočeském kraji v okrese Beroun. Obec Žebrák patří do správního obvodu ORP Hořovice. K obci Žebrák náleží ještě nedaleká obec Sedlec. Žebrák se rozprostírá na území 851 ha. Dominantou žebráckého náměstí je kostel sv. Vavřince vybudovaný v roce 1780. Žebráckým klenotem je sousoší z roku 1727, které znázorňuje klečícího sv. Jana Nepomuckého s anděly. V blízkém okolí se nacházejí zříceniny hradů Žebrák a Točník. Město Žebrák se stává stále více atraktivním. Nachází se totiž u dálnice mezi Prahou a Plzní. Praha je vzdálená pouze 40 km, což umožňuje obyvatelům dojíždět denně za prací do velkých měst a stále bydlet v blízkosti přírody. Také zdejší firmy využívají tuto výhodnou pozici města Žebrák. Více než 13 firem postavilo svoji pobočku právě zde. Tyto firmy dávají občanům jistou pracovní stabilitu. První firma, která se v této průmyslové oblasti objevila, byla pobočka slavné obráběcí firmy J. Volman, později INTOS spol. s r.o. (zebrak.cz).

Obrázek 1: Erb města Žebrák

Zdroj: wikipedia.cz

První písemné zprávy o obci Žebrák pochází z roku 1280. Z archeologických výzkumů, které se konaly na území obce, víme, že již před 5. tisíci lety př. n. l. toto místo obýval kmen s volutovou keramikou a poté se tu vystřídal kmen s vypíchanou keramikou. Před 1. st. př. n. l. se zde také usadil kmen Keltů. Na území města Žebrák se také našly archeologické nálezy ze slovanského osídlení, které pochází z 9.st. Můžeme se jen dohadovat, kdy přesně byl Žebrák založen. Odborníci odhadují, že Žebrák byl založen

v 2. polovině 12. st. Ve 13. st. se zde nacházelo rušné tržiště zásluhou dokonalé polohy mezi Prahou a Plzní. Ze Žebráku také vedla cesta do Bavor. Václav IV. si tento kraj oblíbil, pobýval na stejnojmenném hradě Žebrák a po požáru hradu v roce 1395 nechal postavit nedaleký hrad Točnick. Významným dnem se stal pro Žebrák 7. leden 1396, kdy Václav IV. prohlásil Žebrák za královské komorní město. Komorní znamená, že město bylo přímým vlastnictvím krále. V 16. st. získává Žebrák mnoho městských práv. K významným rodákům města patří představitel národního obrození Šebestián Hněvkovský. Dále se zde narodili bratři Nejedlí, kteří se také zúčastnili národního obrození. V 19. století vznikají ve městě první spolky, tj. “Sokol”, “Slovanská lípa”, pěvecký spolek “Hlahol”, “Spolek divadelních ochotníků” a další. Některé spolky fungují dodnes. Mezi další významné rodáky patří fotbalista Oldřich Nejedlý, nejlepší střelec II. Mistrovství světa v Německu nebo Karel Kyncl, publicista, který byl v roce 1982 vyhoštěn komunistickým režimem z Československa. (zebrak.cz).

Obrázek 2: Mapa SO ORP Hořovice

SO ORP HOŘOVICE
(stav k 1. 1. 2016)

Zdroj: Český statistický úřad: Mapa správního obvodu Hořovice (czso.cz)

4.1.1.1 Demografická charakteristika obce

Při sčítání k 1.1. 2019 bylo v obci Žebrák hlášeno k trvalému pobytu 2 181 občanů z toho 1 086 mužů a žen 1 095 (czso.cz).

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel: 1971–2019

Rok	1971	1980	1991	1995	2001	2005	2011	2015	2016	2017	2018	2019
Počet obyvatel	1950	2528	1840	1810	1878	2010	2125	2141	2142	2182	2165	2181

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (czso.cz)

Počet obyvatel v obci Žebrák má rostoucí tendenci. V roce 1980 se počet obyvatel zvýšil o 263 obyvatel, když se k obci se připojila nedaleká obec Chlustina. Naopak po roce 1989 se obce Chlustina a Točnick odtrhly a staly se samostatnými obcemi. Počet obyvatel se zmenšil o 469 obyvatel (czso.cz). Maličká obec Sedlec s 46 domy je i nadále součástí obce Žebrák. Rostoucí počet obyvatel v Žebráku způsobuje současný trend navracení obyvatel z města zpátky k přírodě na vesnice. Mnoho mladých rodin proto našlo své nové domovy právě v obci. Žebrák se pyšní nádhernou přírodou křivoklátských lesů a zároveň výhodnou pozicí pro dojíždění do zaměstnání do Prahy či Plzně.

4.1.1.2 Věková struktura

Údaje jsou platné k 31.12. 2018 dle Českého statistického úřadu. Průměrný věk žebračských občanů je 42,7 let (czso.cz).

Tabulka 2: Věková struktura obyvatelstva obce Žebrák

Věk	0-14	15-64	65 a více
Počet obyvatel	309	1 417	455

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (czso.cz)

Z tabulky 2 je očividné, že nejpočetnější skupinou obyvatelstva je věková skupina mezi 15-64 let. Věková struktura odpovídá také celorepublikové struktuře, kde věková skupina 65 let a více převyšuje skupinu do 14 let. To zapříčiňuje stárnutí obyvatelstva.

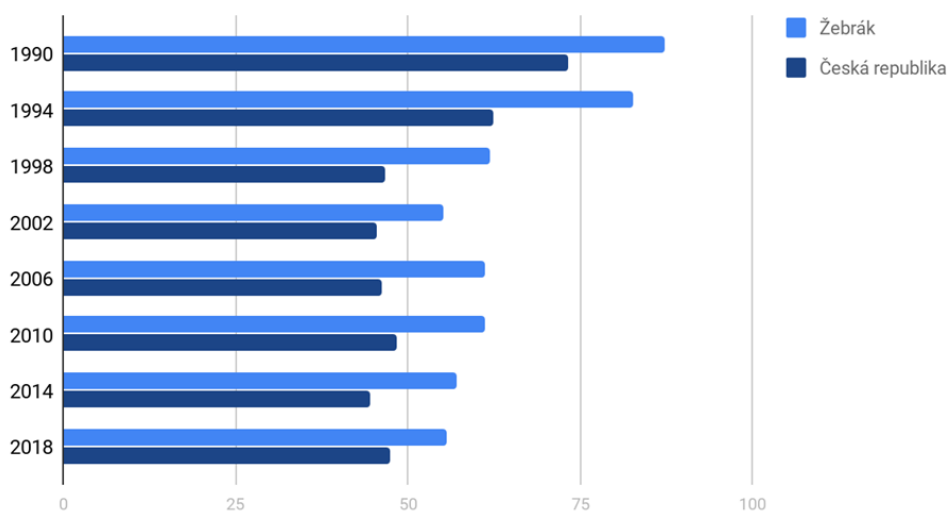
Obce tak musí řešit otázku, jak se postarat o starší obyvatele ve stáří. Obecní úřad v Žebráku zřídil příspěvkovou organizaci, Dům s pečovatelskou službou (DPS), která poskytuje pečovatelské služby v obci Žebrák. V budově DPS se také nachází 14 bytů, kde mohou osoby se sníženou soběstačností trvale žít. V DPS je nepřetržitý dohled, přítomny jsou pracovníce, které se vším pomohou. DPS také pořádá každý měsíc setkání seniorů obce Žebrák. Vždy je pro ně připraven pestrý program, např. výtvarné dílny, přednášky, koncerty. Přednost mají obyvatelé trvale žijící na území města Žebrák. DPS má výborné hodnocení, proto je čekací listina zájemců o tamní bydlení stále zaplněna. Na byt se zde čeká i několik let (mestozebrak.cz/dps/).

4.2 Participace občanů

4.2.1 Volební účast v komunálních volbách

Volební účast je jedním z pilířů politické participace občanů. Podle procentní volební účasti můžeme zjistit, jak velká je politická participace. Volby do zastupitelstva obcí mají v České republice nejvyšší volební účast (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s.77-78).

Graf 1: Volební účast v komunálních volbách v obci Žebrák v porovnání s celostátním průměrem v letech 1998–2018

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (volby.cz)

Ve srovnání s celorepublikovým průměrem jsou obyvatelé obce Žebrák velice zodpovědní a zúčastňují se komunálních voleb s větší ochotou, než je celorepublikový

průměr. Nejvyšší volební účast nastala v roce 1990, byla necelých 90 %. Od roku 1990 volební účast klesá, zlom nastal v roce 2006. Poté začala volební účast stoupat a v roce 2014 zase klesla. Nynější starosta Daniel Havlík byl poprvé zvolen do funkce starosty ve volbách v roce 2002. Z grafu vyplývá, že obyvatelé Žebráku jsou spokojeni s vedením obce, protože nejsou patrné žádné velké výkyvy, které by zapříčinily změnu vedení obce. Pokud by se občanům nelíbilo politické rozložení vedení obce, volební účast by byla velice vysoká. Protože by přišli k urnám i občané, kteří běžně k urnám nechodí, aby dali hlas opozičnímu kandidátovi.

4.2.1.1 Volební účast v porovnání s ostatními druhy voleb

K základním formám politické participace řadíme volební účast. V této tabulce jsou jednotlivé druhy voleb a jejich celostátní volební účast porovnávány s volební účastí občanů obce Žebrák.

Tabulka 3: Volební účast v porovnání s ostatními druhy voleb

	Poslanecká sněmovna PČR				Zastupitelstvo kraje			
Rok	2006	2010	2013	2017	2004	2008	2012	2016
Žebrák	69,19 %	64,95 %	64,07 %	67,21 %	34,73 %	43,80 %	38,76 %	30,05 %
ČR	64,74 %	62,60 %	59,48 %	60,84 %	29,62 %	40,30 %	36,89 %	34,57 %
	Senát ČR ¹				Zastupitelstvo obcí			
Rok	2010		2016		2006	2010	2014	2018
Žebrák	48,54 %	16,04 %	34,79 %	14,87 %	61,04 %	61,22 %	57,01 %	55,59 %
ČR	44,59 %	24,64 %	33,54 %	15,38 %	48,38 %	48,50 %	44,46 %	47,34 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (volby.cz)

Volební účast ve volbách do zastupitelstva obcí je výrazně vyšší než volební účast ve volbách do Senátu ČR či do zastupitelstva kraje. Obyvatelé Žebráku jsou velice aktivní i v jiných volbách. Např. ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR je volební účast v Žebráku o několik procent vyšší než celostátní průměr. V roce 2017 byla volební účast v Žebráku o 6,37% vyšší. Tento rozdíl je také nejvyšším rozdílem v porovnání volební účasti občanů Žebráku s celostátním průměrem. Nejvyšší volební účast mají občané

¹ První sloupec v daném roce je vždy první kolo voleb.

ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR. Z toho je patrné, že se občané zajímají o politiku a není jim lhostejný ani výkonný orgán státu – vláda. Volby do Senátu ČR mají celorepublikově jednu z nejnižších volebních účastí. Nízká volební účast v tomto případě souvisí s pohledem občanů na úlohu senátu. Lidé většinou tomuto systému nerozumí. Volby do Senátu ČR také neprobíhají celorepublikově, ale ve vybraných částech České republiky. Proto jsou také tyto volby minimálně medializované, protože vždy volí jenom malý vzorek obyvatel. Dalším důvodem je zdlouhavý volební systém. Dva kandidáti s nejvyšší počtem hlasů postupují do druhého kola. Až ve druhém kole se rozhodne, kdo usedne do Senátu ČR. Občané v druhém kole ztrácejí motivaci se voleb účastnit. Občané Žebráku mají sice vyšší volební účast v prvním kole, ale ve druhém už svoji motivaci ztrácí ve srovnání s celorepublikovým průměrem. I ve volbách do zastupitelstva obce mají občané Žebráku vyšší volební účast ve srovnání s celorepublikovým průměrem. Výjimkou je ale rok 2016, kdy celorepublikový průměr byl vyšší než volební účast v Žebráku. Jeden z hlavních faktorů, proč k poklesu došlo, může být ztráta důvěry k postu hejtmána, ke které přispěla korupční aféra bývalého hejtmána Středočeského kraje Davida Ratha.

4.2.1.2 Zastoupení volebních stran v komunálních volbách v obci Žebrák

Tabulka 4 ukazuje, jaké volební strany se zúčastnily v letech 1998–2018 komunálních voleb v obci Žebrák. Data jsou převzata z portálu volby.cz

Tabulka 4: Volby do zastupitelstva obce Žebrák mezi lety 1998-2018

Volební strana	Rok					
	1998	2002	2006	2010	2014	2018
ODS	21,91 %	58,57 %				
Sdružení KDU-ČSL, NK	20,78 %					
ČSSD	8,77 %					
Sdružení KSČM, NK	27,75 %	41,42 %				
SNK – m. s.	20,80 %					
SNK-LS			26,18 %	20,72 %	15,21 %	7,96 %
Iniciativa pro Žebrák			23,17 %		29,31 %	19,59 %
SNK – Žebrák			30,29 %			
SNK Žebrák pro lidi			5,48 %			
Koalice KDU-ČSL, ODS			14,88 %			
SNK				41,27 %	42,23 %	41,94 %
TOP 09 a Nezávislí				22,87 %		
ODS v koalici s KDU-ČSL				15,14 %		
KDU-ČSL, NEZ-PR.VOLBA PRO Ž.					13,25 %	
KDU-ČSL a NK						15,12 %
Ano 2011						15,39 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (volby.cz)

Volby do zastupitelstva obce mají odlišný charakter než volby do Senátu ČR nebo do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. V komunálních volbách se občané zajímají spíše o osobnosti, které chtějí vidět v zastupitelstvu než o politické strany. To se odráží v tom, že i v obci Žebrák kandidují spíše sdružení nezávislých kandidátů než politické strany. Místostarostka Šárka Krejčová uvedla, proč voliči dávají přednost nezávislým kandidátům před politickými stranami: „Protože v komunálních volbách na malých obcích a městech není důležitá politická příslušnost, ale povědomí občanů o daném kandidátovi“ (rozhovor č. 1). Tohoto trendu kandidáti využili. Od roku 2010 Sdružení nezávislých kandidátů (SNK) získává nejvyšší procento hlasů. SNK získalo už třikrát více jak 40 %. Žebračtí voliči tak dávají přednost v posledních letech právě nezávislým kandidátům. V tabulce se nachází celkově šestnáct volebních stran, deset z nich jsou buď samotná

sdružení nezávislých kandidátů, nebo alespoň koalice s jinou volební stranou. Obecně je problém v komunálních volbách zaplnit kandidátní listiny, protože občané nemají o politiku zájem. V Žebráku tento problém například vyřešili tím, že se spojily dvě volební strany. Pokud by se stalo, že by kandidovala volební strana a neměla by zaplněnou kandidátní listinu, s každým hlasem, který by volič přidělil celé kandidátní listině, by strana ztratila tolik hlasů, kolik míst nemá zaplněných. Z tohoto důvodu se vytvářely koalice už před volbami pro zaplnění celé kandidátní listiny. Podíváme-li se pozorně, můžeme vidět politické strany jako ODS, TOP 09, ANO 2011. Tyto politické strany se objevily v lokálních volbách právě v době, kdy prožívaly největší slávu na celorepublikové úrovni. V komunálních volbách v roce 2018 se např. objevila strana ANO 2011. Tato strana vyhrála i volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, které se konaly v roce 2017. Pokud bude strana i nadále velmi oblíbená, je možné, že se objeví i v dalších komunálních volbách v roce 2022. Politická strana KDU-ČSL se objevila kromě roku 2002 zatím v každých volbách. KDU-ČSL má v Žebráku své stálé zastoupení. V Žebráku se nachází skupina obyvatel náboženského vyznání a na kandidátní listině KDU-ČSL se objevují právě kandidáti z této skupiny. Tato strana získává ve volbách zpravidla dva mandáty. Na prvních pozicích kandidátní listiny se tradičně objevují manželé Hoškovi, kteří jsou také registrovanými členy politické strany KDU-ČSL. Jsou jedni z mála zastupitelů, kteří jsou registrováni v politické straně. Volební strany s levicovým smýšlením se objevují také v každých komunálních volbách. Ve volbách 1998 a 2002 se objevila koalice KSČM a nezávislých kandidátů. I na této koalici je vidět, že kandidáti dávají přednost kandidatuře jako nezávislí. Kdyby voliči raději volili politické strany, nevznikaly by tyto koalice a nebylo by tolik nezávislých kandidátů. Také je možné usuzovat, že počet v kandidátů s levicovým smýšlením v obci je nízký. V roce 2006 vzniká koalice SNK a Levicová sympatie, která se zúčastnila od této doby každých voleb. Získané mandáty levicových subjektů klesají, z toho lze vyčíst, že ubývá podobně smýšlejících voličů.

4.2.1.3 Srovnání aktivního a pasivní volebního práva

Velmi přesný údaj o politické participaci poskytuje podíl počtu kandidátů na celkovém počtu oprávněných voličů. Data byla získána z portálu volby.cz

Tabulka 5: Porovnání pasivního a aktivního volebního práva v Žebráku

Parametry	Rok					
	1998	2002	2006	2010	2014	2018
Kandidátní listiny	5	2	5	4	4	5
Počet zastupitelů	15	15	15	15	15	15
Počet kandidátů	75	30	69	60	60	75
Oprávnění voliči	1 488	1 541	1 571	1 604	1 640	1 664
Volební účast	61,90 %	55,16 %	61,04 %	61,22 %	57,01 %	55,59 %
Kandidáti/oprávnění voliči	5,00 %	1,95 %	4,40 %	3,70 %	3,70 %	4,50 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (volby.cz)

Oprávnění voliči jsou občané, kteří mají trvalé bydliště na území obce Žebrák a zároveň dovršili věku osmnácti let. Tabulka 5 ukazuje, že procentní podíl mezi kandidáty a oprávněnými voliči je v obci značně nízký. Obyvatelé mají vysokou aktivní volební účast. Pasivní volební účast je velmi malá. Nejvyšší procentní podíl je v roce 1998. I když v roce 2018 kandidoval stejný počet občanů, tento podíl je menší, protože v roce 2018 bylo více oprávněných voličů. Z toho vyplývá, že v roce 1998 kandidoval každý dvacátý dospělý občan. V roce 1998 zaznamenáváme také nejvyšší volební účast. Můžeme to přisuzovat k stále doznívající radosti z demokratických komunálních voleb. Drastické snížení nastalo v roce 2002. V tomto roce kandidovalo pouze 30 kandidátů. Byly sestaveny pouze dvě kandidátní listiny. Tato nízká participace vychází z teorie, že občané byli spokojeni s politikou obce, a proto se nechtěli angažovat.

4.2.1.4 Komunální volby v roce 2018

Zastupitelé obce Žebrák, kteří byli zvoleni z komunálních volbách v roce 2018. Data v této kapitole jsou zpracována z portálu volby.cz

Tabulka 6: Zvolení zastupitelé v komunálních volbách 2018

Jméno zvoleného	Za stranu	Počet hlasů	Pořadí dle hlasů	Pořadí dle přepočtu ve straně
Závorová I. MUDr.	NK	272	10	1
Hošková M. Bc. Dis.	KDU-ČSL	237	12	2
Hněvkovský P.	NK	173	15	1
Havlík D. Mgr.	NK	531	1	1
Beránek P.	NK	442	2	2
Krejčová Š. Ing.	NK	430	3	3
Ponczová K. Mgr.	NK	408	4	4
Šnajdr L. Mgr.	NK	393	5	5
Mol V. Ing.	NK	327	7	6
Krejčová V. Ing.	NK	343	6	7
Horázný P. Bc.	NK	284	9	1
Jícha D. Ing.	NK	200	14	2
Drobná M. Ing.	NK	199	13	3
Rumpíková M. Bc.	ANO, NK	290	8	1
Vladyka P. Mgr.	ANO, NK	246	11	2

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (volby.cz)

V komunálních volbách v roce 2018 kandidovalo pět volebních stran. Všechny kandidátní listiny měly plný počet kandidátů, tj. patnáct kandidátů. Každá kandidátní listina byla zaplněná. Volební strany, které ve volbách vystupovaly: ANO 2011, KDU-ČSL a nezávislí kandidáti, SNK – Levicová sympatie, Iniciativa pro Žebrák a Sdružení nezávislých kandidátů. Největší počet mandátů získala strana Sdružení nezávislých kandidátů, tj. sedm mandátů. SNK získalo stejný počet mandátů i ve volbách v roce 2010 a 2014. Nejvyšší počet hlasů získal Daniel Havlík s celkovým součtem

531 hlasů, poté Petr Beránek se 442 hlasy a na třetím místě dle počtu hlasů se umístila Šárka Krejčová se 430 hlasy celkem, všichni jsou ze SNK. Kateřina Ponzová, která byla na kandidátní listině SNK na předposlední pozici, získala díky voličům čtvrtý nejvyšší počet hlasů. Kateřina Ponzová byla zvolena i v minulém volebním období. Usměvavá paní učitelka ze základní školy si získala své voliče. Občané jí důvěřují, a proto jí dali tolik preferenčních hlasů, aby se znovu objevila v zastupitelstvu. Iniciativa pro Žebrák, která se zúčastnila už druhých voleb, získala tři mandáty. Dávid Jícha, hokejový trenér HC Spartak Žebrák, jehož záměrem je postavit v Žebráku hokejovou halu, byl na 3. místě na kandidátní listině. Díky preferenčním hlasům od příznivců sportu získal druhý nejvyšší počet hlasů z kandidátní listiny Iniciativa pro Žebrák. Vybudování hokejové haly je dlouholetým sporem mezi občany obce. Příznivci hokejové haly stále doufají, že pokud bude Dávid Jícha v zastupitelstvu, výstavba se uskuteční. Strana ANO 2011, která je poprvé v komunálních volbách obce Žebrák, získala dva mandáty. Mandáty získal učitel fyziky na místní základní škole Pavel Vladyka a dlouholetá učitelka v mateřské škole Marie Rumpíková, která pořádá různé vzpomínkové akce v Žebráku. Pouze 173 hlasů stačilo Petrovi Hněvkovskému k získání mandátu v zastupitelstvu, byl také jediný kandidát, který získal mandát za SNK – Levicovou sympatii. Volební strana KDU-ČSL a nezávislí kandidáti získala 2 mandáty. Mandát získala Marie Hošková, která je registrovaná v politické straně KDU-ČSL. Zastupitelstvo se ve srovnání s minulými volbami příliš nezměnilo, mezi nováčky řadíme Veroniku Krejčovou, Dávída Jíchu a Pavla Vladyku. Zastupitelstvo jinak zůstalo beze změny.

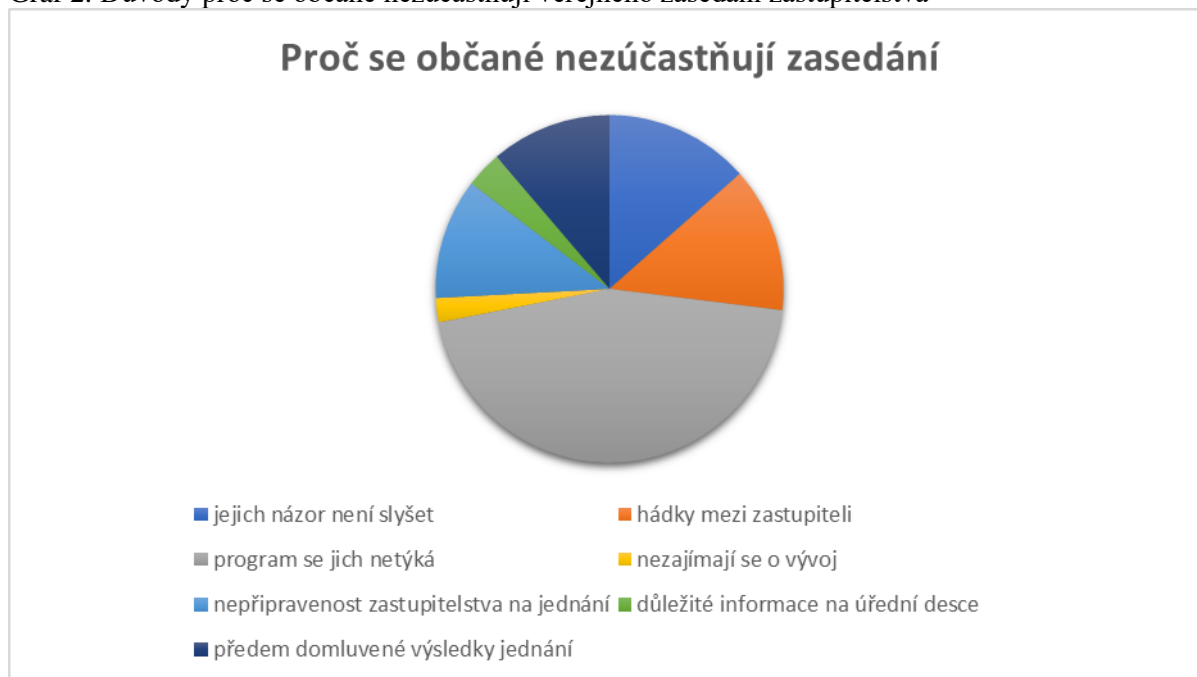
4.2.2 Účast na zasedání zastupitelstva

Druhou rovinou politické participace občanů patří účast na zasedání zastupitelstva obce (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s.77).

Dle informace od místostarostky Šárky Krejčové se zasedání zastupitelstva zúčastňuje 10-15 občanů (rozhovor č.1). Není to mnoho. Návštěvnost samozřejmě kolísá podle témat, která jsou projednávána. Pro zjištění důvodů neúčasti byl proveden průzkum (průzkum č.1) na vzorku občanů, kteří se nezúčastňují zasedání zastupitelstva. Výsledkem je následující množina důvodů, kterou občané uvádí jako vysvětlení své neúčasti na jednání zastupitelstva: jejich názor není slyšet, členové zastupitelstva se často hádají, program jednání se jich netýká, nezajímá je vývoj obce, nepřipravenost zastupitelstva na

jednání, ztráta času – podstatné informace se dozví na úřední desce nebo na internetu, zastupitelstvo je předem domluvené na výsledku jednání. Výsledky průzkumu ukazuje graf 2.

Graf 2: Důvody proč se občané nezúčastňují veřejného zasedání zastupitelstva

Zdroj: Vlastní zpracování dle průzkumu č.1

Graf 1 ukazuje, že hlavním důvodem, proč se obyvatelé obce Žebrák nezúčastňují zasedání je to, že se občanů přímo netýkají projednávané body programu jednání zastupitelstva. Jaroslav Čmejrek (2010) ve své knize uvádí, že jedním z důvodů, proč se lidé nezúčastňují zasedání zastupitelstva je, že se zastupitelstvo předem domluví, jak zasedání dopadne. Jak je vidět výše z výsledků průzkumu, mnozí obyvatelé obce Žebrák jsou stejného názoru.

Z průzkumu dále vyplynuly dva hlavní důvody občanů, proč se naopak zasedání zastupitelstva zúčastňují. Nejčtenější důvod je zájem o chod a rozvoj obce. Za ním následuje osobní zainteresovanost na projednávaném bodě schůze. Pro rozvoj obce není optimální, pokud se občané málo zúčastňují zasedání zastupitelstva. Na veřejném zasedání mohou zúčastnění občané změnit názor zastupitelstva. Občané mají právo vyjadřovat svoje názory na zasedání zastupitelstva. Z nízké účasti na veřejném zasedání zastupitelstva lze vyvodit, že občané zastupitelům důvěřují, a proto nepotřebují být na každém zasedání zastupitelstva. Odpověď místostarostky Šárky Krejčové na otázku, z jakého důvodu je

účast nízká: „Bohužel je velmi nízká. Jsou lidé, kteří si ani nedokážou představit, že by se zúčastnili jednání zastupitelstva, aniž by obhajovali na zasedání svoje vlastní zájmy“ (rozhovor č. 1). Z odpovědi lze vyvodit, že občané nechtějí participovat, protože nechtějí vynakládat energii, která se jim nevrátí. V tomto případě lze říci, že teorie Vlachové a Lebedy (2006) v případě žebráckých občanů funguje. Odpověď místostarostky Šárky Krejčové na otázku, jestli je účast zastupitelů na zasedání vysoká. „Ano, všichni zastupitelé jsou velmi zodpovědní, skoro vždy jsou přítomni všichni zastupitelé. Pokud je někdo nepřítomen, vždy je to z vážných důvodů a je řádně omluven“ (rozhovor č. 1). Z odpovědi je možné usuzovat, že zastupitelé vykonávají svoji funkci velmi svědomitě. Uvědomují si, že občané jim dali důvěru, a proto se od nich očekává aktivita.

4.2.2.1 Ustanovující zasedání zastupitelstva po volbách 2018

Dne 30.10. 2018 se konalo ustanovující zasedání zastupitelstva. Program zasedání byl zveřejněn dne 22.10. 2018 na webových stránkách města Žebrák a na úřední desce. I když měl dosavadní starosta podle zákona vést zasedání, této role se nechopil, a proto se role ujala Ivana Závorová, jako nejstarší členka zastupitelstva. Občan obce Žebrák, který byl přítomen na ustanovujícím zasedání popisuje situaci, kdy musela Ivana Závorová převzít vedení zasedání za starostu: „Není mi jasné, proč starosta nevedl ustanovující zasedání. Celá situace působila velmi nevhodně. Daniel Havlík je starostou od roku 2002, tudíž by měl znát přesný postup vedení zasedání. Nejstarší členka zastupitelstva Ivana Závorová se musela chopit funkce vedení zasedání“ (rozhovor č. 2).

Všichni zvolení zastupitelé složili zákonem stanovený slib a stali se tak právoplatnými zastupiteli obce Žebrák. Dále bylo schváleno, kolik bude dlouhodobě uvolněných členů zastupitelstva, kolik bude členů rady a místostarostů. Bylo odsouhlaseno, že všechno zůstane stejné jako minulé funkční období. Pouze starosta bude uvolněný člen zastupitelstva, místostarostové budou dva a rada bude mít pět členů. Dalším bodem programu bylo zvolit způsob, jak bude probíhat volba starosty, místostarostů, ostatních členů rady a členů výborů a komisí. Bylo schváleno, že všechno proběhne veřejnou volbou. Sdružení nezávislých kandidátů získalo sedm mandátů. Sedm hlasů nestačí k absolutní většině. K tomu je potřeba získat hlas jednoho zastupitele. Koalici se SNK vytvořila volební strana SNK-Levicová sympatie. Tato strana sice získala pouze jeden mandát, ale i tak to stačilo k absolutní většině. Zbytek zastupitelstva vytvořil

opozici a snažil se získat posty starosty, místostarostů nebo ostatních členů rady. Opozice se snažila změnit nekonečné vládnutí Daniela Havlíka ze SNK, ale to se nepodařilo. Všechno skončilo neúspěchem pro opozici. Starostou, místostarosty i ostatními členy rady se stali všichni zastupitelé kandidující z volební strany SNK. Jejich koaliční partner Petr Hněvkovský nezískal žádný post, i když pro ně pokaždé hlasoval. Zastupitelé ze SNK byli vždy loajální ke své volební straně, nikdy se nestalo, že by hlasovali proti svým spolu kandidátům. Na ustanovujícím zasedání byl také povinně zřízen finanční výbor v čele s Pavlem Horázným (Iniciativa pro Žebrák), kontrolní výbor s předsedou Pavlem Vladykou (ANO 2011), sociální komise s předsedkyní Marií Hoškovou (KDU – ČSL a nezávislí kandidáti). Dále byl zřízen osadní výbor s předsedkyní Jitkou Vykysalovou, kulturní komise s předsedkyní Marií Rumpíkovou (ANO 2011), stavební komise s předsedkyní Marií Drobnou (Iniciativa pro Žebrák), komise pro sport a sportovní činnost s předsedkyní Veronikou Krejčovou (SNK). I tak se opozici podařil menší úspěch. Předsedou finančního výboru se stal Pavel Horázný (Iniciativa pro Žebrák) a předsedou kontrolního výboru Pavel Vladyka (ANO 2011). To je pro opozici alespoň dílčí úspěch, protože nyní může opozice alespoň částečně kontrolovat činnost rady.

Občan obce Žebrák, který byl přítomen za ustanovujícím zasedání popisuje zasedání takto: „Probíhalo tak, že byli všichni proti všem, nebo spíše, jedna volební strana (SNK) + Petr Hněvkovský (SNK – Levicová sympatie) proti ostatním. Bylo to nepříjemné a nenaplňující, neodpovědné. Nebyla vzájemná komunikace ani spolupráce. Zastupitelé byli zvoleni prostřednictvím našich hlasů. Na zasedání by měli mezi sebou diskutovat a vymyslet, co nejlepší řešení pro nás, pro lidi, kteří je zvolili“ (rozhovor č. 2). Z odpovědi občana vyplývá, že negativně hodnotí ustanovující zasedání. Podle něj chyběla vzájemná komunikace, která by přinesla ty nejlepší výsledky.

Místostarostka Šárka Krejčová hodnotí jednobarevnou radu takto: „Máme na ni právo. I poslední člen z „naší“ kandidátky, který se dostal do zastupitelstva, měl více hlasů než jakýkoliv jiný kandidát“ (rozhovor č. 1). Je nutno podotknout, že místostarostka je z kandidátní listiny SNK. Z její odpovědi lze jasně vyčíst, že je ráda, že to tak dopadlo. Pro SNK je to opravdu velký úspěch. Ovládnutí celé výkonné moci je cíl každé volební strany, protože tento post je velmi lukrativní. Na druhé straně činnost zastupitele a radního má být výhradně vykonávána pro blaho obce. Tato funkce nemá být vykonávána pro vlastní užitek. V odpovědi místostarostka vysvětluje svůj názor, že takhle to mělo být, protože všichni kandidáti z kandidátní listiny SNK měli více hlasů než ostatní kandidující.

Ale členové rady jsou vybíráni hlasováním mezi zastupiteli. Radní nejsou v obecních volbách voleni podle největších počtů hlasů. Zastupitelstvo by se mělo na těchto kandidátech shodnout společně. Bohužel jak je vidět, tato teorie ani v lokálních volbách nefunguje.

4.2.3 Nepolitická forma participace

Účast ve spolcích je další formou participace (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s.77).

V Žebráku existuje několik druhů zájmových spolků, které jsou různě orientované. Mezi nejznámější patří Divadelní sbor K. J. Erbena, Sbor dobrovolných hasičů, Spolek mopedistů, Střela Žebrák, Dětské centrum srdíčko a Tělocvičná jednotka Sokol (zebrak.cz).

4.2.3.1 Sbor Dobrovolných hasičů

První myšlenky na založení hasičského sboru se objevují již v roce 1877. Dne 2. července 1878 rada města rozhodla o založení dobrovolného hasičského sboru. V roce 1880 začal sbor oficiálně fungovat. V prvním roce činnosti měl hasičský sbor vynikající výzbroj a výstroj. V roce 1915 byla ruční stříkačka modernizována motorem. Žebrácký sbor velice vzkvétal, a tak byl roku 1937 zakoupen dvoukolový vysunovací žebřík. V téže roce byl také založen ženský hasičský sbor, který měl devatenáct členek a jeho cílem byla zejména zdravotní péče. Továrník J. Volman, který měl v Žebráku pobočku své firmy, daroval v roce 1937 dvoukolovou motorovou stříkačku. V 60. letech hasičský sbor vlastnil první auto Tatra 805, která byla vybavena čerpadlem. Další hasičské auto na sebe nenechalo dlouho čekat, a tak v sedmdesátých letech obdržel sbor auto CAS-16, které bylo později vyměněno za DVS-12 Savien. V osmdesátých letech se hasiči přemístili do nových prostor. Konečně měli svoje důstojné zázemí a pro techniku byla vybudována garáž. Po přestěhování vznikl oddíl mladých hasičů, který se pravidelně účastní soutěže Plamen. Tento sbor funguje dodnes. V roce 2006 došlo k modernizaci hasičské zbrojnice. Na tuto rekonstrukci získal sbor dotaci od ministerstva vnitra a také příspěvek od obecního úřadu. Okolní vesnice Točnick a Březová podepsaly smlouvu o ochraně obyvatelstva v případě požárů se sborem dobrovolných hasičů. Tyto dvě smlouvy byly pro sbor veliký úspěch. Před dvěma lety vznikl další oddíl přípravy pro děti do šesti let. Tato skupina dětí

je vedena k šetrnému chování k přírodě, orientaci v přírodě, uzlování a také se každoročně účastní soutěže Plamen.

Nyní má Sbor dobrovolných hasičů 75 členů: 12 žen, 38 mužů, 18 mladých hasičů a 7 dětí do šesti let. Hlavní náplní hasičů je ochrana obyvatelstva, prevence požárů, výuková činnost mládeže a kulturní život. Sbor dobrovolných hasičů každoročně pořádá hasičský ples, který je nejnavštěvovanějším plesem v plesové sezóně. Zástupci sboru každý rok pořádají pro mateřskou a základní školu program, kde vysvětlují základní fakta, jak se chovat při požáru a jak požárům předcházet (zebrak.cz/hasici).

4.2.3.2 Střela Žebrák

Tento spolek byl založen teprve v roce 2010. Spolek se výhradně zaměřuje na práci s dětmi a mládeží. Hlavním záměrem je zařadit dětem do života sport a pozitivní přístup k přírodě. Dalším cílem je rozvíjet v dětech motorické dovednosti a logické myšlení. Spolek se dělí na několik oddílů, mezi které patří: Atletický oddíl, Pohybový kroužek a Turistický oddíl. Střela Žebrák také každoročně organizuje pravidelné akce: Žebrácký vandr, dětský letní tábor nebo pomáhá zorganizovat Žebráckou pětadvacítku.

Atletický oddíl

Hlavním cílem je budovat u dětí kladný vztah ke sportu a rozvíjet fyzickou zdatnost. Oddíl se dělí na několik skupin podle věku: mini přípravka, přípravka, mladší žactvo, starší žactvo a dorost. Tréninky probíhají v pravidelných intervalech pondělí až pátek, některé skupiny mají trénink i v neděli. Oddíl se pravidelně účastní atletických závodů, na kterých se vždy dobře umístuje. Nejlepší sportovci se pravidelně účastní celorepublikových soutěží, na kterých také zaznamenávají úspěchy.

Turistický oddíl Poutníci

Poutníci se pravidelně schází každý pátek v oddílové základně, kde hrají hry, poznávají přírodu a získávají táborové hodnoty a dovednosti. Cílem oddílu je naučit děti správnému chování v přírodě. Každý měsíc turistický oddíl pořádá celodenní výlet do blízkého okolí. Během výletu děti hrají hry, rozdělávají oheň a plní různé úkoly (strelazebrak.cz)

4.2.3.3 Žebrácký spolek mopedistů

Tento spolek vznikl netradičním způsobem. V roce 2001 pět hostů místní restaurace U Hroznu diskutovalo o krásných mopedech značky Stadion, které mají všichni doma. Rozhodli se, že svoje stroje společně opraví a zatěžkávající zkouškou pro ně bude společná jízda. Zkoušku zvládly pouze dva mopedy z pěti. Po nějaké době se skupinka pěti nadšenců opět sešla, tentokrát rozšířená o dalších osm členů. Dohodli se, že opět zkusí opravit svoje stroje a za nějaký čas znovu vyjedou na projížďku. Procento, které dokončilo jízdu, bylo daleko vyšší, a tak se rozhodli založit spolek, který by spojoval lidi se stejnou vášní pro tento stroj. Od té doby pořádá spolek každý rok Spanilou jízdu pro všechny majitele mopedů v okolí. V květnu roce 2001 se pořádala první Spanilá jízda. Této akce se každoročně účastní mnoho vášnivých mopedistů. Rekordní byl rok 2010, kdy se Spanilé jízdy zúčastnilo 457 mopedistů. Tehdy se zároveň utvořil český rekord nejpočetnějšího srazu mopedistů Stadion. Spolek zároveň pořádá i menší společné jízdy, mezi nimi je např. novoroční, velikonoční či vzpomínková jízda. Těchto jízd se zúčastňují hlavně členové spolku (mopedzebrak.cz).

4.2.3.4 Dětské centrum srdíčko

Dne 1.1. 2010 vzniká v Žebráku Dětské centrum srdíčko, jejímž zřizovatelem je Náboženská obec církve československé husitské v Žebráku. Cílem dětského centra je soustředit se na děti z neúplných rodin nebo na děti ze sociálně slabších rodin. Dalším záměrem je nabídnout dětem smysluplné využití volného času. Děti by se také měly vzdělávat, jak se správně chovat ve společnosti, mezi kamarády apod. Také jsou jim vysvětlovány základní křesťanské hodnoty. Součástí výuky je také vytvoření pevného přátelství, aby děti cítily, že je má někdo rád. Proto děti slaví narozeniny každého člena. Vyrábí jim různé dárky a pořádají společné oslavy. Děti se scházejí dvakrát až třikrát týdně v místní klubovně. Program vymýšlí tzv. „tety“ z Dětského centra Srdíčko. V Dětském centru pracují osoby z církve, ale také dobrovolníci starší osmnácti let. V klubovně se také nachází kuchyňka, kde se děti učí připravovat základní pokrmy, dále keramická dílna, která rozvíjí dětskou motoriku a talent dětí (dcsrdicko.cz).

4.2.3.5 Tělocvičná jednota Sokol

Tělocvičná jednota Sokol vznikla dne 27. května 1869. Největšího rozvoje zažil Sokol v době působení Karla Nového, který padl během první světové války. Činnost Sokola byla přerušena během německé okupace. V únoru 1948 je přejmenována tělocvičná jednota Sokol na Tělovýchovnou jednotu Spartak TOS Žebrák, která získala během let řadu ocenění. Členové tělovýchovné organizace se pravidelně účastnili „Československé spartakiády“. Po sametové revoluci opět vzniká tělocvičná jednota Sokol se svým původním ideovým posláním (Pánek, Beneš, Lorenc, 1996, s. 32-34). V dnešní době má Sokol více než 300 členů. Sokol se během svého působení rozrostl o další oddíly: stolní tenis, oddíl sokolské všestrannosti, florbal a kulturistiku. V roce 2006 vzniká oddíl kickboxu, který vychoval několik mistrů sportu: Luděk Milka (vicemistr ČR), Michal Štorkán (mistr Evropy a ČR) a Jan Landa (mistr ČR). Tradičním vyvrcholením sezóny oddílu stolního tenisu je vánoční turnaj pro širokou veřejnost (Pánek, Beneš, Lorenc, 2010, s.25). Sokol také nabízí čtvrtetní cvičení pro rodiče s dětmi. Děti si zde hrají, učí se, jak správně běhat a cvičit (zebrak.cz).

4.2.3.6 Divadelní spolek Karla Jaromíra Erbena

Divadelní spolek založili občané Žebráku o velikonočních svátcích v roce 1812 (Pánek, Beneš, Lorenc, 1996, s. 24). Divadelním spolek nese název po spisovateli Karlu Jaromíru Erbenovi, který se oženil s žebráckou rodačkou Barborou Meciřovou. Spolek se pyšní hrou Sládcí, kterou napsal Karel Jaromír Erben přímo pro žebrácký divadelní spolek. Je to zároveň jediná divadelní hra, kterou K. J. Erben napsal. Spolek se těší velkému počtu členů, každý rok představí dvě až tři nastudované hry. Od roku 1968 vzniká tradice divadelních přehlídek Erbenův Žebrák. Tyto přehlídky se konají vždy od začátku října do konce listopadu. Každý víkend se diváci mohou těšit na jinou divadelní hru. Místní divadelní spolek představí své hry a poté přizve okolní divadelní soubory k předvedení jejich her. Název přehlídek je opět odvozen od slavného spisovatele Karla Jaromíra Erbena. Divadelní spolek je velice hrdý na svoji dlouholetou tradici, která byla v začátcích spojena s osobou tohoto národního velikána. Spolek od svého působení odehrál více jak 1 500 her a má i svoji skupinu dětských herců ze Žebráku. Je už tradicí, že v posledním ročníku místní základní školy žáci nacvičí divadelní hru.

I tato dětská skupina se zúčastňuje přehlídky Erbenův Žebrák. Je to zároveň skvělý způsob, jak vychovat mladé ochotníky a doplnit tak hlavní soubor o mladé talenty (zebrak.cz)

Kulturní a společenský život v Žebráku je velice pestrý. V obci existuje několik spolků. Každý spolek má jinou zájmovou činnost, na kterou se orientuje. Víceméně každý spolek pořádá nějakou společenskou akci, kam zve všechny spoluobčany. Největší akcí je silniční běh Žebrácká pětadvacítka, kterou pomáhá zorganizovat spolek Střela Žebrák. Mezi další kulturní akce patří Erbenův Žebrák, kde se během podzimu vystřídá přes osm divadelních inscenací, které shlédne 1 500 diváků. I děti mohou vybírat z celé řady spolků. Pro děti ze slabších sociálních rodin je tu vytvořeno Dětské centrum srdíčko. V Žebráku si každý může najít možnost, jak vyplnit volný čas. Obec Žebrák se může pyšnit vysokou kulturní úrovní. Zhodnocení kulturního a společenského života v Žebráku místostarostkou Šárkou Krejčovou: „Myslím, že kulturní život zde funguje na 100 %. Máme celoročně opravdu spoustu akcí, kterých se mohou občané zúčastnit. Dále v Žebráku máme mnoho spolků, do kterých občané mohou vstoupit. Obecně jsme na tom lépe než okolní obce, ty nám mohou kulturní a společenský život závidět. Samozřejmě je vždy co zlepšovat. Nesmíme usnout na vavřínech“ (rozhovor č. 1). Z odpovědi Šárky Krejčové vyplývá, že i ona pozitivně hodnotí kulturní a společenský život v obci Žebrák. Také si přeje, aby byl kulturní život dále rozvíjen. Dále naznačuje, že v okolních vesnicích tak pestrý kulturní život není.

4.3 Štěpení uvnitř komunit

V obci Žebrák se nachází spousta štěpících linií. Avšak vztahy mezi nimi nejsou nijak vyhrčené. V komunálních volbách se tradičně objevují dvě registrované politické strany, tj. KSČM a KDU-ČSL. Podle dat z roku 2011, kdy bylo poslední Sčítání lidu, domů a bytů, v Žebráku žije 158 občanů hlásících se k církvi či náboženské společnosti (czso.cz). Z tohoto důvodu se v každých volbách objevuje KDU-ČSL. Tito lidé patří k jediným kandidátům registrovaných u politické strany. Zastoupení těchto lidí má své opodstatnění, protože chtějí hájit svoje náboženské zájmy. V každých komunálních volbách se objevuje strana KSČM nebo její napodobenina Levicová sympatie (volby.cz). Už od převratu v roce 1948 se v Žebráku vyskytovalo vysoké procento levicově

smýšlejících lidí. Ani po sametové revoluci tomu není jinak. Popularita této strany v poslední době opadá.

Protichůdné názory občanů jsou na osobu starosty Daniela Havlíka, který je ve funkci starosty nepřetržitě od voleb v roce 2002. Opoziční skupina je silně proti němu. Této skupině se nelíbí mnohá rozhodnutí, která učinilo vedení města během jeho výkonu funkce. Příslušníci této opoziční skupiny jsou přítomni na veřejném zasedání zastupitelstva a často kritizují názory pana starosty. Tato skupina není nijak organizovaná. Spíše se jedná o jednotlivce než o organizovanou skupinu občanů.

Největší politické napětí zažila obec Žebrák v roce 2012. Občané obce Žebrák se rozdělili na dvě skupiny. Bylo to z důvodu výstavby protipovodňové zdi podél Stroupinského potoka, který je za normálního stavu mírným potůčkem, voda se v něm jen líně táhne. V roce 1997 a 2002 postihly povodně celou Českou republiku. Výjimkou nebyla ani obec Žebrák. Tehdy voda vytopila přes padesát domácností, které se nacházejí v blízkosti potoka. Záměrem bylo, vytvořit soubor opatření, aby se zabránilo opětovnému zatopení domů podél potoka. Kvůli výstavbě by se muselo pokácet mnoho vzrostlých stromů, které jsou v blízkosti potoka. Plánem také bylo narovnění koryta a vytvoření umělého dna. Potok by tak rázem ztratil svůj přírodní ráz. Potůček nebyl do této doby vůbec nijak upravovaný, ba naopak byl čistě přírodní. Jedna strana obyvatel byla pro zachování přírodního rázu a zásadně odmítala vybudování protipovodňové zdi. Nechtěli změnit okolí potoka, kde si děti hrály. Dalším argumentem bylo, že pokud se potok narovná a dno se udělá umělé, ovlivní to negativně živočichy, kteří v potoce žijí. Odpůrci protipovodňové úpravy potoka uváděli i tvrzení, že pokud se koryto řeky narovná a dno se udělá umělé, při další povodních voda způsobí mnohem větší škody, protože se voda nebude mít kde zpomalit. V opozici byli lidé, kteří byli vytopeni a nechtěli tuto tragickou chvíli opakovat. Tato skupina nehleděla na přírodní zjev potoka ani na živočichy, kteří tam žijí. Jejich jediným přáním bylo ochrana svých obydlí a majetku proti povodním. Během vášnivých debat na veřejném zasedání zastupitelstva, na kterém byly přítomny obě skupiny, zastupitelstvo rozhodlo ve prospěch občanů žijících v těsné blízkosti potoka. Zastupitelstvo také odsouhlasilo, kolik stromů bude pokáceno v povodí potoka. Toto rozhodnutí bylo schváleno Obecním úřadem obcí s rozšířenou působností v Hořovicích, kam Žebrák spadá. Jenomže místo osmdesáti stromů, které měly být pokáceny, bylo pokáceno asi sto dvacet stromů. Obyvatelé byli opravdu naštvaní, protože bylo schváleno pouze osmdesát stromů. Toto rozhodnutí narychlo vydal starosta. Bohužel

starosta nevyvěsil rozhodnutí na úřední desku. Lidé se nemohli proti tomuto rozhodnutí odvolat. Rozzlobení občané podali stížnost na inspekční úřad. Ten po několika měsících rozhodl, že rozhodnutí pana starosty bylo pravomocné. Nyní se line podél potoka mohutná protipovodňová zeď.

Mezi nynější štěpící linie patří výstavba hokejové haly v Žebráku. Nachází se zde sportovní HC Spartak Žebrák, který ale nemá vlastní hokejovou halu, a tak domácí zápasy odehrává v pronajaté hokejové hale v nedalekých Hořovicích. Klub měl v minulosti problémy s vedením města Hořovice, a tak se předseda klubu rozhodl postavit vlastní hokejovou halu v obci Žebrák. V Žebráku se lidé rozdělili na dvě skupiny. Jedna skupina chce postavit hokejovou halu, druhá skupina je proti. Fanoušci hokeje samozřejmě myšlenku vlastní hokejové haly vítají. Vedením města tento nápad neschvaluje. Předseda spolku Dávid Jícha žádal v minulém funkčním období zastupitelstvo o pozemek, kde by mohl halu postavit. Zastupitelstvo mělo stále námitky k výstavbě, a tak se plánování pozastavilo. V loňských komunálních volbách kandidoval předseda spolku Dávid Jícha do zastupitelstva s nadějí, že pokud bude v zastupitelstvu, výstavbu nakonec uskuteční. Pan Jícha podává zastupitelstvu návrhy o projednání výstavby hokejové haly. Zastupitelstvo zatím jeho návrhy o projednání nezačalo řešit a poukazuje na to, že v materiálech jsou chyby nebo nějaké dokumenty chybí. Dávid Jícha je v zastupitelstvu na straně opozice proti starostovi, místostarostům a radě. Tato opozice má menší počet členů. Z toho vyplývá, že začátek výstavby se v tomto funkčním období zřejmě neuskuteční.

Štěpící linie v obci Žebrák nejsou výrazné, jako to bývá v jiných obcích. Není možné, aby obyvatelstvo bylo jednotně politicky smýšlející a ve volbách do zastupitelstva se objevovala pouze jedna politická strana. Opozice proti Danielu Havlíkovi je pochopitelná. Lidé chtějí změnu, protože vykonává funkci už sedmnáct let. Na druhou stranu současný starosta získává největší počet hlasů ze všech kandidátů. Lze se jen dohadovat, jestli se do příštích voleb opozice zvětší a ovládne volby. V každé obci vznikají konflikty, pokud se rozhoduje o rozvoji obce. Výjimkou tomu nebylo ani při výstavbě protipovodňových zábran nebo nyní při uvažování, zda postavit hokejovou halu. Odlišné názory lze hodnotit i pozitivně, protože občanům není lhostejný rozvoj obce. Chtějí, aby jejich obec vzkvétala a měli se v ní obyvatelé dobře. Z toho vyplývá, že štěpící linie v obci nejsou velké. Občané se chovají přiměřeně k aktuální situaci.

4.4 Koalice

Tabulka 7 obsahuje jména, příjmení a volební strany členů zastupitelstva v období od roku 2006 - 2018. Během toto období se počet zastupitelů v zastupitelstvu ani počet radních v radě nezměnil. Pro získání nadpoloviční většiny musí volební subjekt získat minimálně osm mandátů. S. Balík (2009) ve své knize popisuje teorii koalic a aplikuje ji do lokální politiky, což je velice obtížné, protože v malých obcích existuje spousta různých faktorů, které ovlivňují komunální politiku. Musíme také poznamenat, že pokud srovnáváme SNK a SNK – Levicovou sympatii, bereme v úvahu, že SNK je spíše pravicová a SNK-Levicová sympatie se upíná spíše k levicovému smýšlení.

Tabulka 7: Složení rady v období 2006–2018

	Funkce	Rok 2006	Rok 2010	Rok 2016	Rok 2018
Strana	Starosta	SNK	SNK	SNK	SNK
Jméno a příjmení		Daniel Havlík	Daniel Havlík	Daniel Havlík	Daniel Havlík
Strana	1. místostarosta	SNK- L.S.	SNK	SNK	SNK
Jméno a příjmení		František Lorenc	Antonín Duchan	Ivana Závorová	Petr Beránek
Strana	2. místostarosta	SNK	ODS s KD	SNK- L.S.	SNK
Jméno a příjmení		Ivana Závorová	Miroslav Kučera	Daniela Stolzová	Šárka Krejčová
Strana	Radní	SNK	SNK	KDU-ČSL, NEZ	SNK
Jméno a příjmení		Ladislav Šnajdr	Ladislav Šnajdr	Marie Hošková	Ladislav Šnajdr
Strana	Radní	SNK- L.S.	SNK- L.S.	Iniciativa	SNK
Jméno a příjmení		Richard Valta	Daniela Stolzová	Pavel Horázný	Kateřina Ponczová

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (volby.cz) a mestozebrak.cz

V roce 2006 vzniká koalice ze dvou volebních subjektů: SNK a SNK-Levicová sympatie. Tento typ koalice se nejvíce podobá minimální vítězné ideově nepropojené koalici. Tyto dva subjekty mají odlišné politické smýšlení. Tato koalice také vzniká, pokud mají koaliční partneři stejný počet mandátů. V našem případě má SNK pět mandátů a SNK - Levicová sympatie čtyři. Protože tento rozdíl není nijak velký, lze pravděpodobně říci, že se jedná o minimální vítěznou ideově nepropojenou koalici. Opozice je tvořena z Iniciativy pro Žebrák a z koalice KDU-ČSL, ODS.

V roce 2010 se čtyři volební strany zúčastnily voleb do zastupitelstva obce Žebrák. Nejvíce hlasů získalo SNK, tj. sedm mandátů. Koalice vznikala mezi stranami SNK, SNK – Levicová sympatie a volební subjekt se jménem ODS v koalici s KD. V tomto případě se tato koalice blíží k nadměrně ideově nepropojené koalici. Volební strany v této koalici mají jiné politické smýšlení. K vytvoření koalice by stačilo, kdyby SNK vytvořilo koalici pouze s jednou volební stranou. Z toho vyplývá, že lze tuto koalici charakterizovat jako nadměrně ideově nepropojenou koalici. Nadměrně ideově nepropojená koalice je také charakteristická tím, že v opozici je více než jeden subjekt. Což se v tomto případě neshoduje. V opozici je pouze jeden subjekt, tj., TOP 09 a nezávislí kandidáti. Tato skutečnost následně vyvrací úsudek, že se jedná o nadměrně ideově nepropojenou koalici. Tuto koalici lze také charakterizovat jako širokou koalici. Široká koalice je často nazývána jako duhová koalice. Široká koalice a nadměrně ideově nepropojená koalice se od sebe příliš neliší. V tomto roce lze říci, že se jedná o širokou koalici, která svojí charakteristikou vyhovuje nejvíce vzniklé povolební situaci v obci Žebrák.

Všestranná koalice vzniká v roce 2014. Volební strana SNK získala nejvyšší počet mandátů, tj. sedm. V radě jsou zastoupeny všechny volební strany, které se zúčastnily voleb do zastupitelstva. Další výhodou je to, že se jednání nezadrhává na názorech opozice. Co největší koalice umožňuje správné fungování rozhodovacích procesů a jednání pak neztroskotávají na názorech opozice.

V roce 2018 vznikla jednobarevná rada z volební strany Sdružení nezávislých kandidátů (SNK). SNK nezískala nadpoloviční většinu hlasů, získala pouze sedm mandátů, proto vytvořila koalici s jediným kandidátem z kandidátní listiny SNK – Levicová sympatie. Koaliční partner nezískal křeslo v radě. Tyto dvě strany mají odlišné názory, z toho důvodu by bylo možné charakterizovat tuto koalici jako minimální ideově nepropojenou. To ale není správné, protože minimální ideově nepropojená koalice

nevzniká, pokud subjekty mají odlišný počet mandátů. Tuto koalici nemůžeme ani nazvat nadměrně ideově nepropojenou koalici, protože v této koalici chybí jeden subjekt navíc. Opozici tvoří Iniciativa pro Žebrák, KDU-ČSL – nezávislí kandidáti, ANO 2011. Opozici můžeme charakterizovat jako ideově nepropojenou, která má společného nepřítele.

Charakterizovat koalice na úrovni komunálních voleb je velice obtížné, protože v těchto volbách existuje více faktorů, které koalice na lokální úrovni ovlivňují. Pouze v roce 2006 se koalice, která vznikla mezi SNK a SNK-Levicovou sympatií nejvíce přiblížila k charakteristice jednoho konkrétního typu koalice. Poměrně snadno lze také charakterizovat koalici, která vznikla v roce 2014. Důvodem této snadné charakteristiky je to, že se v této koalici se objevují všechny subjekty, které se zúčastnily voleb do zastupitelstva. Podstatnou skutečností je velké zastoupení nezávislých kandidátů v komunální politice, které není výjimkou ani v obci Žebrák. V komunální politice v obci Žebrák se vyskytuje poměrně velké zastoupení nezávislých kandidátů. Je důležité také zmínit, že voliči spíše volí konkrétní osoby než volební strany. Zde se potvrzuje tvrzení S. Balíka, že je těžké charakterizovat koalice na lokální úrovni. Ani v obci Žebrák není charakteristika těchto koalic jednoduchá.

5 Závěr

Bakalářská práce se zabývá participací občanů na veřejném životě na konkrétním příkladu města Žebrák. Stěžejním bodem participace občanů je volební účast v komunálních volbách, která byla analyzována prostřednictvím statistických dat z volebního serveru ČSÚ. Detailně byly rozpracovány výsledky posledních komunálních voleb a porovnány s uplynulými volbami. Byl popsán způsob vytváření kandidátních listin do komunálních voleb. Důležitou součástí práce jsou vyjádření osobností vedení města a také průzkumu mínění občanů ohledně fungování města a participace na veřejném životě. Pro definování závěrů byly použity teze uvedené v teoretické části této práce. Analýza ukázala, že politický život ve městě Žebrák je pevně spojen s občanskou společností.

Město Žebrák je nevelké město s přibližně 2000 obyvateli. Je to právě takový počet, který ještě umožňuje občanům osobně znát většinu kandidátů na volebních listinách. Při komunálních volbách se občané rozhodují zejména podle znalosti konkrétní osobnosti. Nefunguje zde mnoho politických stran tak, jak je známe například z parlamentních voleb. Přesto se při místních komunálních volbách pravidelně objevuje nemalé množství kandidátek. V posledních komunálních volbách bylo navrženo 75 kandidátů na celkem pěti kandidátních listinách. Zvítězilo hnutí SNK, pro které to byl další v řadě volebních úspěchů. Svoji roli na tom jistě hrála i osoba lídra této kandidátky, dlouholetého starosty, kterého mnozí občané oceňují za jeho přínos na rozvoji města za uplynulá období. Je možno konstatovat, že účast v komunálních volbách je zde poměrně vysoká. Bylo zjištěno, že občany tyto volby zajímají mnohem více než například volby do zastupitelstva krajů nebo do Senátu ČR. Součástí práce je i analýza účasti občanů na veřejných jednáních zastupitelstva města. Z ní vyplývá, že převažuje malý zájem občanů. Důvody pro to jsou různé a byly vyhodnoceny na základě průzkumu mezi občany města. Účast občanů na zasedáních se vždy zvýší, pokud se projednává nějaký kontroverzní bod. Ty nejsou časté, ale občas se objeví. Velmi zajímavé je, že ani tyto události, kdy dochází k silným názorovým střetům, nijak významně neovlivnily výsledky komunálních voleb v posledních letech. Za všechny příklady lze uvést například výše popsanou událost s regulací místního potoka. Jestliže je účast občanů na jednání zastupitelstva nízká, pravým opakem je účast zastupitelů. Ta je téměř 100%. Občanskou společnost tvoří v Žebráku mnoho místních spolků, sdružení a organizací. Občané se aktivně zapojují do jejich činnosti. K tomu jim slouží četná zařízení ve městě, sportoviště, klubovny, kulturní dům atd. Město Žebrák

vydává měsíčník Žebrácký zpravodaj, který informuje občany o činnosti vedení města, kulturních a sportovních událostech a dalších důležitých skutečnostech. Dá se říci, že v Žebráku pulsuje bohatý společenský a kulturní život. To vede k rozvoji participace občanů na veřejném životě. Celkově lze konstatovat, že město Žebrák patří mezi města s rozvinutým společenským a občanským životem, s dobrými podmínkami pro život jeho obyvatel.

6 Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace a periodika

BALÍK, Stanislav, 2009. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

BERNARD, Josef, 2011. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-069-8.

BERNHAGEN, Patrick a Michael MARSH, 2007. *Voting and Protesting: Explaining Citizen Participation in Old and New European Democracies*. In: *Democratization*. **14**(1), s. 44-72. DOI: 10.1080/13510340601024298. ISSN 1351-0347

CABADA, Ladislav, 2006. *Koalice a koaliční vztahy České republiky v evropském kontextu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 80-738-0004-7.

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK, 2010. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada. Politologie (Grada). ISBN 978-802-4730-615.

ČMEJREK, Jaroslav, 2008. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-00-4.

ČMEJREK, Jaroslav, 2009. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Davle: Kernberg. Basic. ISBN 978-80-87168-10-3.

KLÍMA, Michal, 1998. *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. Praha: Radix. ISBN 80-860-3113-6.

NOVÁK, Miroslav a Lubomír BROKL, 2011. *Úvod do studia politiky*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-052-0.

PÁNEK, Karel, Vladimír BENEŠ a František LORENC, 1996. *Z historie města Žebráku: 1396-1996*. Žebrák.

PÁNEK, Karel, Vladimír BENEŠ a František LORENC, 2010. *Město Žebrák: rodáci a památky*. ISBN 978-80-260-5742-0.

RYŠAVÝ, Daniel a Pavel ŠARADÍN, 2011a. Stranici bezpartijní a nezávislí zastupitelé na českých radnicích. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*. **46**(5), 719-744.

RYŠAVÝ, Dan a Pavel ŠARADÍN, 2011b. *Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-807-4190-421.

SEDMIHRADSKÁ, Lucie, Rudolf KUBÍK a Jakub HAAS, 2011. Political Business Cycle in Czech Municipalities. *Prague Economic Papers*. **2011**(1), 59-70.

VLACHOVÁ, Klára a Tomáš LEBEDA, 2006. Aktivní občanství a spokojenost s demokracií v Evropě. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*. **42**(1), 11-34. ISSN 0038-0288.

VRÁBLÍKOVÁ, Kateřina, 2009. Politická participace a její determinanty v postkomunistických zemích. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*. **45**(1), 867-897. ISSN 0038-0288.

Právní předpisy

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Seznam internetových zdrojů:

Český statistický úřad: ČSÚ [online]. [cit. 2019-11-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

Český statistický úřad, *Databáze demografických údajů za obce ČR* [online]. [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

Český statistický úřad, *Volby.cz* [online]. [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: <https://volby.cz/>

Český statistický úřad, *Věkové složení obyvatelstva* [online]. [cit. 2019-10-10]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/vekove_slozeni_obyvatelstva_stc_kraje

Dětské centrum Srdíčko [online], [cit. 2019-10-10]. Dostupné z: <http://www.dcsrdicko.cz/>

HC Spartak Žebrák z.s [online], [cit. 2019-10-11]. Dostupné z: <http://www.hokejzebrak.cz/>

Město Žebrák, *Divadelní spolek Žebrák* [online]. [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: <http://www.zebrak.cz/divadelni-spolek-zebrak/ms-5076/p1=1002>

Město Žebrák, *Dům pečovatelské služby* [online]. [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: <http://www.mestozebrak.cz/dps/>

Město Žebrák, *O městě* [online]. [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: <http://www.zebrak.cz/o-meste/ds-50/p1=52>

Město Žebrák, *Sdružení dobrovolných hasičů* [online]. [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: <http://www.zebrak.cz/hasici/os-1004/p1=1002>

Město Žebrák, *Sokol* [online]. [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: <http://www.zebrak.cz/sokol/os-1006/p1=1002>

Sřřela Źebrařk [online], [cit. 2019-11-10]. Dostupnř z: <https://strelazebrak.cz/>

Sřřela Źebrařk, Atletika [online]. [cit. 2019-11-12. Dostupnř z:

<https://strelazebrak.cz/atletika/>

Sřřela Źebrařk, Turistika [online]. [cit. 2019-09-10]. Dostupnř z:

<https://strelazebrak.cz/turistika/>

Zákony pro lidi [online], [cit. 2019-10-24]. Dostupnř z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>

Zákony pro lidi, Zákonn ř. 128/2000 Sb.: Zákonn o obřích (obecnř zřřizenř) [online]. AION CS, 15.5.2000 [cit. 2019-09-24]. Dostupnř z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Zákony pro lidi, Zákonn ř. 491/2001 Sb.: Zákonn o volbřch do zastupitelstev obřř a o zmřně nřkterřch zřkonř [online]. AION CS, 31.12.2001 [cit. 2019-09-24]. Dostupnř z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

Źebrařk: (okres Beroun) [online], 2019. [cit. 2019-11-18]. Dostupnř z:

[https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%BDebr%C3%A1k_\(okres_Beroun\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%BDebr%C3%A1k_(okres_Beroun))

Źebrařckř pětadvacřtka: Memoriřl Waltera Bednřře [online], [cit. 2019-11-11]. Dostupnř z: <https://www.zebrackapetadvacitka.cz/>

Źebrařckř spolek mopedistř [online], [cit. 2019-10-10]. Dostupnř z:

<http://www.mopedzebrak.cz/>

7 Přílohy

Příloha č. 1

Otázky pro respondenty

Rozhovor č. 1 s místostarostkou obce Žebrák Šárkou Krejčovou

1. Proč voliči dávají přednost nezávislým kandidátům před politickými stranami?
2. Účastní se občané veřejného zasedání?
3. Z jakého důvodu je účast na zasedání nízká?
4. Je vysoká účast zastupitelů na zasedání zastupitelstva?
5. Jak hodnotíte jednobarevnou radu?
6. Jak velká je průměrná návštěvnost veřejného zasedání zastupitelstva?

Rozhovor č. 2 s občanem obce Žebrák, který chtěl zůstat v anonymitě.

1. Popište situaci, kdy se starosta nechtěl chopit vedení zastupitelstva.
2. Popište prosím ustanovující zasedání zastupitelstva.

Průzkum č. 1 mezi obyvateli obce Žebrák

1. Zúčastňujete se zasedání zastupitelstva obce Žebrák?
2. Uveďte prosím důvody, proč se zasedání zúčastňujete/nezúčastňujete.